

Projecte Curricular

PROGRAMACIÓ

2023-2024

Departament de Música

Professors

Toni Garcia i Alborch

Jeremies Sanchis Mogino

Introducció

Justificació de la programació

La música és present en la vida de les persones des dels orígens i ens identifica com a éssers individuals, socials i culturals. L'art musical és un tret identificatiu de qualsevol societat i és part fonamental de la cultura, per aquesta raó, està en l'educació des de la infantesa. A més, la música és un mitjà d'expressió d'idees, pensaments i emocions que contribueix al desenvolupament cognitiu, emocional i psicomotor de l'ésser humà.

Des del punt de vista educatiu, la matèria de Música permet assolir els objectius de l'educació bàsica, afavorint que l'alumnat adquireixca les competències que li permeten desenvolupar el sentit de responsabilitat per a adoptar hàbits de vida saludable; planificar un projecte de vida personal; establir una actitud activa cap a la protecció del medi ambient; exercir un judici crític, ètic i estètic respecte a l'ús de noves tecnologies; i fer seus els valors democràtics participant de manera activa i adoptant una cultura de respecte cap a la diversitat.

La Música en l'Educació Secundària Obligatòria contribuirà al perfil d'eixida de l'alumnat mitjançant el treball de les capacitats, que li permeten el desenvolupament de les competències clau en relació amb els principals desafiaments i reptes del segle XXI. Dins de les competències clau, es promou l'ús del mètode científic, l'esperit emprenedor, la iniciativa personal, social i d'aprendre a aprendre, la destresa digital i la competència ciutadana, i es fomenta sempre la correcta expressió i correcció oral i escrita. El treball de totes aquestes de manera interrelacionada, juntament amb el foment de la competència de consciència i expressió culturals, afavoreix que l'alumnat siga competent en matèria musical.

Des dels principis educatius actuals, cal oferir una educació de qualitat a tota la ciutadania sota el binomi d'excel·lència i d'equitat en tots els nivells del sistema educatiu. La música ha de contribuir a desenvolupar les competències clau per a fomentar les destreses artístiques i musicals, ja que permet l'adquisició i el desenvolupament de les capacitats necessàries per a obtenir un perfil d'eixida propi de l'ensenyament secundari, on l'alumnat estarà capacitat per a percebre i analitzar, així com interpretar i crear obres de diferents manifestacions culturals i artístiques des del respecte a un mateix, a la salut, als hàbits personals i socials i, sobretot, fomentant la creativitat com a eina fonamental per a expressar-se i comprendre els llenguatges artístics i musicals des d'una perspectiva coeducativa, inclusiva i seguint les directrius del Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA).

L'aprenentatge de la música en l'Educació Secundària Obligatòria parteix de l'àrea d'Educació Artística en l'Educació Primària que, en la nostra comunitat, es desdobra en les àrees de Música i Dansa, d'una banda, i Educació Plàstica i Visual, d'altra. La matèria de Música en Secundària Obligatòria es podrà ampliar en estudis relacionats amb el món de les arts o el Batxillerat.

En aquest document, es presenten els diferents apartats que conformen el currículum de la matèria de Música: competències específiques, connexions de la matèria, sabers bàsics, situacions d'aprenentatge i criteris d'avaluació.

En primer lloc, les cinc competències específiques de la matèria de Música defineixen els aprenentatges que l'alumnat ha d'adquirir quan finalitzi l'etapa secundària. Aquestes cinc competències estan relacionades, en més o menys mesura, amb cadascun dels blocs de sabers, que seleccionen, al mateix temps, els continguts bàsics sense els quals no seria possible desenvolupar-les.

En el document, s'inclou un apartat de connexions que fa referència a les relacions de cadascuna d'aquestes cinc competències amb la resta de la matèria i d'altres de l'etapa i, al mateix temps, amb les competències clau, que són les que s'han d'adquirir per al ple desenvolupament personal, social i professional de l'alumnat.

L'apartat següent, els sabers bàsics, són el grup de coneixements per al conjunt de les competències de la matèria o els coneixements que tot l'alumnat ha d'adquirir al final de l'etapa secundària. S'ha estructurat l'àrea en dos blocs interrelacionats que s'han de treballar de manera integrada amb els corresponents subblocs. El primer, Percepció i anàlisi, pretén aprofundir en els contextos musicals i culturals, així com els elements del so i l'estructura musical que conformen el llenguatge musical. En el segon bloc, Interpretació i creació, s'aborda el fenomen

musical en el vessant més vivencial mitjançant la improvisació, la interpretació i la creació amb la finalitat de fomentar l'expressió vocal, instrumental i corporal, i la realització de projectes artístics i multidisciplinaris, fomentant l'ús de les noves tecnologies.

En les situacions d'aprenentatge, es presenten un conjunt de principis que orienten com organitzar activitats articulades perquè l'alumnat pugui assolir certes finalitats o propòsits educatius en la matèria de Música.

Finalment, l'apartat referent als criteris d'avaluació estableix el grau d'aprenentatge que s'espera que hagi assolit l'alumnat en les diferents competències específiques. Cada competència comporta diferents criteris d'avaluació, en els quals es diferencia el nivell d'assoliment de cadascun dels cursos en els quals s'imparteix.

. Els sabers Bàsics de l'àrea són el conjunt de coneixements que l'alumnat ha d'adquirir al llarg de l'etapa per a poder desenvolupar les competències específiques, i que es poden ampliar amb altres sabers desitjables al llarg de l'Educació Secundària. Aquests sabers bàsics es distribueixen en dos blocs que alhora es divideixen en subblocs (SB) i aquests, al mateix temps, en grups (G), seguint la classificació que es fa en l'etapa primària i que possibiliten una continuïtat a l'aprenentatge, amb la finalitat de donar una formació contínua, integral i sòlida.

El primer bloc, Percepció i anàlisi, fa referència, en primer lloc, als sabers que es treballaran des del vessant perceptiu del so i l'anàlisi corresponent des dels diferents contextos musicals i culturals: obres de diferents èpoques i estils, intèrprets, patrimoni o gèneres musicals detallats en el subbloc Contextos musicals i culturals; i, en segon lloc, als elements del llenguatge musical: ritme, melodia o harmonia, entre altres, detallats en el subbloc Elements del so i estructura musical.

El segon bloc, Interpretació i creació, fa referència a l'ús del llenguatge musical i altres llenguatges per a la improvisació, la interpretació i la creació. Aquests sabers es recullen, en primer lloc, en el subbloc Expressió individual i col·lectiva i, en segon lloc, en el subbloc Projectes artístics, dedicat a l'elaboració de produccions artístiques i a la participació activa de l'alumnat en totes les fases d'aquestes produccions.

En la gradació de sabers, es pot observar que, en el primer curs, cobren importància els aspectes referents al llenguatge musical, amb la finalitat d'assentar unes bases que provenen de l'Educació Primària, i els diferents contextos musicals actuals, mentre que, en el segon, s'emfatitzen els aprenentatges sobre contextos musicals històrics, així com l'elaboració de projectes artístics mitjançant la percepció, la interpretació i la creació musical i interdisciplinària.

Les competències específiques es despleguen, atenent els sabers bàsics de la matèria de Música i requereixen d'una adquisició i desenvolupament. A més, hi ha una vinculació entre les competències específiques i els blocs de sabers bàsics.

El rol del docent ha d'orientar-se al disseny de situacions d'aprenentatge que afavoreixin l'aplicació dels coneixements apresos i la promoció de l'activitat dels estudiants. Avui més que mai és necessari incorporar a les aules els últims avanços que desenvolupen les ciències de l'educació. Només així podrem consolidar el dret de tots i totes a la millor educació possible. El "aprenentatge dialògic" entén que les persones aprenem a partir de les interaccions amb uns altres. Les tertúlies dialògics musicals constitueixen una poderosa eina per compartir opinions i sentiments després de l'escolta i l'anàlisi musical. Per la seva banda, el "aprenentatge situat", emfatitza la dimensió social dels processos

d'adquisició de les competències, vinculades a un determinat context. L'àrea de música, com a àrea artística, ofereix moltes oportunitats per interactuar amb l'entorn i contextualitzar el treball d'aula, desenvolupant el "aprenentatge servei" a través de la participació en concerts benèfics, campanyes de conscienciació mitjançant "lipdubs", "flashmobs", etc. El treball competencial, lluny del mètode únic, convida a la integració dels diversos mètodes actius d'ensenyament: el treball cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'estudi de casos, etc. La seqüenciació de continguts no ha de plantejar-se a partir de la lògica interna de la música com a ciència o àrea de coneixement, sinó des d'una perspectiva psicopedagògica, segons la qual, el principi metodològic fonamental ha de ser la trobada activa i conscient amb la música, procurant que sigui de la major qualitat i varietat possible. Els diversos procediments d'escolta i expressió musical constitueixen la porta d'accés a un "saber fer" des de l'àrea, que parteix dels interessos de l'alumnat i del seu grau de maduresa. Això permet generar valors i actituds de gaudi cap a les propostes que apropin i convidin a l'alumnat a la comprensió dels fets i principis musicals d'una forma progressiva i natural. D'aquesta manera, l'enfocament epistemològic tradicional no obstaculitza l'aprenentatge significatiu de la matèria. L'avaluació ha de ser un procés continu d'obtenció d'informació per a la presa de decisions sobre la millora del procés d'ensenyament-aprenentatge. Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats d'aprenentatge amb l'objecte de possibilitar la seva observació i avaluació en contextos reals. La seva sintaxi permet una millor selecció dels instruments més adequats (proves objectives, entrevistes, qüestionaris, escales d'observació, etc.) per avaluar els diferents tipus de continguts. Les rúbriques són un instrument molt apropiat per valorar els continguts procedimentals de l'àrea, atès que aporten objectivitat i precisió a l'avaluació. Igual que els porta folis, faciliten l'autoavaluació i la coavaluació entre iguals i, per tant, la reflexió crítica en honor de l'autonomia de l'alumnat. Els continguts i els criteris d'avaluació s'han seqüenciat de forma progressiva per afavorir la seva identificació i l'avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell. Això facilita la programació d'activitats de reforç o ampliació, així com la realització d'adaptacions curriculars per a la inclusió de l'alumnat amb necessitats específiques. Gran part dels supòsits educatius que incorpora el model competencial han estat presents des de fa temps a les aules de música. Són molts els professors i professores que, superant plantejaments caducs de l'ensenyament, han sabut fer de l'aula un lloc viu i estimulants per a l'alumnat com a principal protagonista. Aules en les quals el gaudi davant l'escolta es multiplica a través de l'expressió compartida i culmina amb la comprensió de la riquesa del propi llenguatge i la varietat del fet musical, tan essencial per a l'ésser humà. De la mateixa manera, l'obertura a la societat ja està molt arrelada en molts centres, els professors dels quals no dubten a treure la música de les aules (en concerts dins i fora del centre, participant en festivals, i intercanvis...) conscients de la seva transcendència per a la motivació de l'alumnat. És temps de sumar-se a les noves propostes i enriquir aquest bon fer incorporant nous elements sobre "com

ensenyar i avaluar". Un dels aspectes, no sempre ben resolts en la pràctica, que podria potenciar-se amb l'enfocament competencial és la interdisciplinarietat. Cada dia és més urgent superar la parcel·lació del saber que implica la distribució en àrees i matèries que no es correspon amb la realitat que envolta a l'alumnat. El treball en equip del professorat i la realització de projectes compartits, malgrat la complexitat organitzativa que comporten, aporten un gran valor formatiu. Des de la música, sense perdre la perspectiva de la matèria, han d'explorar-se les múltiples possibilitats de trobada i relació amb la resta d'àrees i llenguatges a través de les competències específiques. Avui dia vivim un canvi d'època del com l'educació no pot romandre al marge. Per a això, és més urgent que mai el treball conjunt d'un professorat que consideri a l'alumne com el veritable protagonista de l'educació i aprofiti tots els vessants possibles que li ofereix la seva matèria, en aquest cas, la Música.

El paper de la música en la vida dels adolescents

La música sempre ha exercit un paper important en l'aprenentatge i la cultura, i pot arribar a influir en costums i emocions. Forma part de la tradició d'un país o regió (sardanes, sevillanes, tangos...) o d'un organisme cultural (tunes universitàries...). En nombroses circumstàncies, la música es converteix en verdadera protagonista (la nadala al Nadal, un vals com a primer ball en una boda, les ises en una romeria canària...), i poden ser-ho també els propis intèrprets (Plácido Domingo, els Sabandeños...), o els seus mateixos autors (Mozart, Beethoven, Vivaldi...). En la música popular moderna, a partir dels anys cinquanta, el rock and roll entrà a formar part de la història de la mà dels seus intèrprets més aplaudits (Elvis Presley, The Beatles, The Rolling Stones...).

Però és ara, més que en altres èpoques, quan l'adolescent viu envoltat en sons musicals. La música és sovint la seua companyia constant. Exerceix un paper important en la socialització i en la formació de la seua personalitat, i s'ha convertit en un símbol de la seua cerca d'identitat i d'autonomia. Utilitzen la música com a reforç d'identificació amb el seu grup d'iguals, com a vehicle de la seua rebel·lia contra allò convencional, per ajudar-los a establir una identitat separada de la dels seus pares o simplement per relaxar-se, entretenir-se o evitar el sentiment de soledat. Escoltar música i veure vídeos musicals són dues de les activitats d'oci més importants durant l'adolescència. Els nostres alumnes escolten música des que s'alcen fins que es giten, i fins i tot molts d'ells dormen amb música. L'escolten amb acompanyament en la dutxa, mentre fan els deures o ajuden en les faenes de casa, quan van en metro, en autobús, en cotxe, en moto a través dels cascos, o mentre veuen la televisió i parlen amb els amics.

L'educador deu ser conscient d'aspectes que afecten molt als alumnes en relació amb la seua experiència musical. Un d'ells és que estem immersos en la societat del canvi, uns canvis que se succeeixen a una velocitat meteòrica i sorprenen al

mateix adolescent. «Com no m'agrada, ho canvie», és la seua forma de pensament habitual. En conseqüència, no saben esperar, han vist minvada la seua capacitat de frustració i, per suposat, no suporten l'avorriment. Això comporta el risc de mirar sense veure i escoltar sense sentir. Els seus gustos musicals, igual que en la roba, i fins i tot les formes de pensar o de conviure, estan supeditats a les modes que marquen els mitjans de comunicació. El temps lliure o temps d'oci amb música ha arribat a incorporar-se a la vida juvenil com una cosa habitual, tant en l'àmbit privat de la llar, com en la cada vegada més primerenca iniciació a les eixides nocturnes del cap de setmana, en les quals la música es mescla amb el tabac o l'alcohol. Gaudeixen amb nombrosos tipus de música: alternativa, clàssica, folklòrica, heavy-metal, jazz, rap, rock, pop, electrònica, salsa, grunge, house, techno, entre d'altres.

Els vídeos musicals s'han convertit en una forma de comunicació persuasiva, que influeix en la cultura dels consumidors i ha alterat els costums dels adolescents, que són la seua principal audiència, respecte a la forma de veure la televisió, d'escoltar música i de comprar discos. Són usats pels productors de televisió per a guanyar audiència i pels productors de discos per a vendre música. Hi ha dos tipus de vídeos musicals. En un «vídeo d'actuació», el grup canta el seu tema en un concert o en un estudi. El «vídeo concepte» desenvolupa una història paral·lela a la cançó, que pot afegir o no alguna cosa a la lletra. A pesar que els «vídeos actuacions» poden ocasionalment ser xocants, no solen tindre gran impacte negatiu. Més bé són els «vídeos conceptuals» els que han sigut criticats per promoure la violència i incitar al sexe. Per últim, no oblidem que els artistes de música popular exerceixen un paper important en el desenvolupament dels adolescents, ja que poden actuar com models, arribant a ser idolatrats. Escenes de fanatisme en concerts, llargues esperes dels fans en les portes dels hotels on viuen els seus ídols, o la imitació de moviments i estètica són només uns exemples de la influència que poden tindre.

Contextualització

➤ El nom del nostre institut “ SERRA DE MARIOLA”

Aquest nom fa referència al nucli muntanyenc del sud del País Valencià, a cavall entre les comarques de l'Alcoià, el Comtat i la Vall d'Albaida, la serra de Mariola és, amb les seues més de 16.000 hectàrees, una de les més extenses del País i una de les més conegudes tant popularment com en medis científics. La bellesa i agressivitat dels seus paisatges, les seues riqueses naturals -especialment les aigües- i l'interès de les seues característiques biològiques i, sobretot, botàniques, l'han dotat d'una merescuda fama més enllà

de les nostres comarques i han fet d'ella un símbol d'identificació per als habitants dels pobles que viuen als seus peus.

Ubicació i entorn socioeconòmic i cultural

L' Institut d' Educació Secundària "Serra Mariola" es troba situat als extrarradis de la població de Muro (Alacant), en la carretera que comunica amb la pedania de Setla de Nuyes. En les seues immediacions s'ubiquen las antigues instal·lacions del CEIP "El Bracal" (actualment en procés de remodelació), el poliesportiu i las dependències de la Policia Local.

El IES presenta un caràcter "comarcal" dins del Comtat, nodrint-se d' alumnat de la població de Muro (9.328 habitants al padró de 2018) i altres poblacions circumdants que acudeixen a ell utilitzant un servei de transport escolar: Almudaina, Benialfaquí, Benamer, Benillup, Alcalà de la Jovada, Catmarruch, Margarida, Alcocer, Gaianes, Beniarrés, L'Orxa, Setla de Nuyes, Benimarfull, Planes, Aqueria d'Asnar i Agres. El centre acull un volum d' inmigració del 8% del total de l'alumnat (53 alumnes d' un total de 662, 32 homes i 22 dones), el que no suposa inconvenient respecte a la seua organizació interna; no obstant, té un "Protocol d' atenció a l' alumnat estranger" que preveneix les actuacions al respecte.

L'alumnat prové de famílies de classe social mitjana, que obtenen els seus ingressos principalment de la indústria i el sector serveis, amb algunes excepcions localitzades principalment a les poblacions de menor densitat, amb ingressos derivats de l'agricultura. Són aïllats els casos de famílies que necessiten un recolzament social. Existeix una fluida comunicació amb l' Ajuntament de Muro, col·laborant en diversos aspectes i fent servir els mitjans i recursos culturals que ofereix.

A l'ubicar-se en una comarca fonamentalment valencià parlant, al Projecte Educatiu del Centre es contempla que la llengua vehicular utilitzada serà el Valencià.

A continuació es recullen les principals senyes d' identitat que recull el PEC i caracteritzen al centre:

- Centre aconfessional, promou el respecte del pluralisme i dels valors democràtics.
- Obert a l'entorn físic i social a través de las diverses àrees, eixides, itineraris, participació en les festes i activitats culturals de la comunitat.
- Autonomia, innovació i projecció cap al futur.
- Renovació pedagògica amb un fort compromís de formació constant i continua del professorat.

Descripció del centre: instal·lacions i recursos.

El IES “Serra Mariola” es distribueix especialment a través d’ un edifici central on es troben la consergeria (amb els serveis de reprografia, telefonia i atenció mèdica), secretaria administrativa, despatxos de l’equip directiu, servei d’orientació psicopedagògica, sala de professors (amb prestatgeries per a cada docent i ordinadors), biblioteca (també amb diversos equips informàtics), sala d’ usos múltiples -en l’actualitat redistribuïda i utilitzada també com a classes, atenent als desdoblaments anomenats- i una sala d’ actes col·lectiva.

A partir d’aquest edifici principal, s’ ensamblen tres edificis més o blocs des de la planta baixa, dos d’ ells amb dos altures, a las que s’ accedeix mitjançant escales, o bé, a través d’ un ascensor reservat a casos que precisen salvar las barreres arquitectòniques. Cada bloc té assignat un número identificatiu, i entre ells estan interconnectats per a facilitar la mobilitat dins de l’edifici.. A l’ entrada de cada bloc hi ha un plànol de situació explicatiu de las instal·lacions.

Als bolcs s’ ubiquen principalment les diferents aules del centre així com també els despatxos dels departaments. A continuació s’explica amb més detall:

- Bloc1: Sala de professors, despatxos de l’ Equip directiu, Consergeria, Secretaria i despatx de l’Orientadora. Biblioteca, Aula de Informàtica de FP Bàsica II i Sala d’usos múltiples. Sala d’actes (planta baixa). Informàtica 1-2, departaments (Matemàtiques, Cultura Clàssica i francès, TIC, Valencià i Castellà), i aula d’ idiomes 1, aules 1.1.2 a 1.1.5 (planta primera). Música 1-2, aules 1.2.1. a 1.2.5, Aula d’ Usos múltiples i Aula d’Informàtica de FP Bàsica I.
- Bloc 2: Tecnologia 1-2, aules 2.0.1 a 2.0.5 i aula d’ Informàtica-tecnologia (planta baixa). Aules 2.1.1 a 2.1.5, laboratori i departament de Biologia, laboratoris i departaments de Física i Química (planta primera). Aules i departament d’ Educació Plàstica i Visual, aules 2.2.1 a 2.2.5, aules 2.2.6 i 2.2.7 de PMAR i PR4 respectivament (planta segona).
- Bloc 3: Aula de Infocole, Aula de Pedagogia Terapèutica , departaments de cicles formatius, Laboratori – Cuina i aules de Confecció i Turisme (planta baixa).

A l’extrem nord de l’edifici principal, existeix un accés que, a través d’ un corredor cobert, comunica amb el gimnàs (amb vestuaris, zona d’exercicis i pista d’usos múltiples) i les pistes d’ activitats esportives.

- En un edifici s’ubica una “Cantina” amb serveis de restauració destinats a l’alumnat, la vivenda del conserge i els serveis exteriors.

L’espai de l’esplai s’estructura en cinc zones diferents: les pistes, que es situen a la part posterior de l’edifici; la zona entre edificis, amb corredors amples a l’aire

lliure; la zona central, on hi ha una redona amb un gran banc, rodejada per una part de jardí que s'aprofita per a tallers mediambientals; la zona situada entre la cantina i l'edifici central (semi coberta) i la zona d'entrada a l'IES.

Calendari i horari lectiu

L' horari lectiu avarca des de las 8:00 a las 15:00 hores, excepte els dimecres que les classes amb alumnat finalitzen a les 14:10 hores (la sessió que falta es dedica a activitats complementàries del professorat).

El calendari d'avaluacions i entrega de notes en aquest curs acadèmic és el següent:

1a. Avaluació

- Període: Del 11/9/2023 fins el 27/11/2023
- Últim dia per a posar las notes: 27/11/2023
- Avaluacions: 28,29,30 de Novembre, 4 de desembre
- Lliurament de notes: Dimarts 05/12/2023

2a. Avaluació

- Període: Del 28/12/2023 fins el 08/3/2024
- Últim dia per a posar las notes: 08/3/2024
- Avaluacions: 11 al 14 de Març de 2024
- Lliurament de notes: Dimecres 15 /3/2024

3a. Avaluació

- Període: del 11/3/2024 fins el 12/6/2024
- Últim dia per a posar las notes: 12/6/2024
- Avaluacions: 13, 17,18,19 i 20 de juny de 2024
- Lliurament de notes: 21 de juny de 2024

El claustre docent està format per un total de 83 professors (incloent al Departament d'Orientació). El personal no docent està format per 2 Administratives, 2 Conserges, 6 Netejadores i la concessió de la cantina.

L'equip directiu està format per:

- Vicente Nàcher Ferri (Director).
- Lia Sanjuan Cascant (Vicedirectora).
- Cristina Cloquell Cloquell (Cap d'Estudis).
- Rafa Molines De Diego (Cap d'Estudis Cicles)
- Mª Carmen Vilaplana Pérez (Secretària).

També hi ha nomenats els següents càrrecs:

- Coordinador de la ESO: Rafa Enguix
- Coordinadora de Igualtat i Convivència: Betlem Sala
- Coordinador de Formació en centres: Toni Garcia i Alborch
- Coordinador de manteniment informàtic: Xavier Alberó Anduix
- Coordinador TIC: Vicent Nacher Soler
- Coordinadora de Xarxa llibres: Margarita Cloquell Cloquell
- Coordinador de Xarxes Socials: Jordi Prats
- Coordinadora de biblioteca: Loles Sanjuan

Els òrgans de govern i participació els constitueixen, como es preceptiu: el Consell Escolar (format pel professorat, pares i mares, alumnes, representants municipals, de la associació d'empresaris, el Director, el Cap d'Estudis i el Secretari amb veu , però sense vot); el Claustre de Professors; la Junta de Delegats i l'Associació de Mares i Pares d'Alumnes (AMPA).

1^r i 2ⁿ ESO

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

➤ Competència específica 1.

Analitzar propostes musicals, corporals i multidisciplinàries de diferents èpoques i estils per mitjà de la percepció activa, relacionant els elements estructurals i tècnics, amb sentit crític i valorant la diversitat cultural que representen.

Descripció de la competència 1.

En la formació d'una ciutadania crítica, sensible i respectuosa davant de la diversitat cultural, resulta fonamental la identificació i l'anàlisi dels elements que configuren les propostes musicals, corporals i multidisciplinàries a partir de la percepció i l'apreciació com a impulsors del desenvolupament personal. En el procés de percepció activa, tenen un paper important l'atenció i la memòria. Aquesta capacitat suposa un mitjà adequat per a reconèixer i relacionar els elements estructurals i tècnics de propostes de diferents autors o autores, èpoques i estils, a través de canals diferents, propiciant la trobada amb contextos diversos en què es duu a terme aquesta experiència: context físic (aula, auditoris o teatres, entre altres) i/o virtual.

L'acostament a les produccions a partir dels elements musicals és present al llarg de l'Educació Primària. En l'etapa de secundària s'incidirà en la capacitat de relacionar aquestes propostes amb altres de cultures, èpoques i estils diferents, inclosos els referents més pròxims geogràficament i temporalment, en estreta relació amb els estils musicals escoltats en la quotidianitat individual.

Per a desenvolupar un aprenentatge gradual i durador, l'alumnat ha d'anar relacionant els sabers i la cultura musical adquirida amb les propostes noves. A partir d'aquest aprenentatge significatiu, estarà en disposició de fer connexions amb altres formes culturals mitjançant l'anàlisi crítica, oral i escrita, utilitzant una terminologia musical correcta, amb la possibilitat de basar-se en mitjans visuals i/o audiovisuals, i reconeixent i respectant la diversitat que les genera.

Aquest coneixement proporciona una base sòlida per a descobrir i valorar les diverses manifestacions des de l'antiguitat fins als nostres dies, així com les institucions culturals que les produeixen i protegeixen.

D'altra banda, el paper de la dona en el context històric i musical afavoreix un acostament a la perspectiva de gènere, que permet identificar els mites, els estereotips i els diferents rols, transmesos a través de la música i la dansa en les diferents professions que hi intervenen.

Respecte de l'aprenentatge adquirit per l'alumnat quan finalitzi el primer curs, partim de la capacitat pròpia de focalitzar l'atenció, a partir de la qual hauria de ser capaç d'identificar els elements estructurals i tècnics referits a les característiques fonamentals que defineixen els diferents gèneres i estils pel que fa a la forma, la instrumentació, el tipus de veus i el tipus d'agrupacions, així com la percepció d'elements en propostes multidisciplinàries. És convenient fer un acostament al context cultural més pròxim de l'alumnat per a poder establir una connexió directa amb

els sabers i els interessos propis amb l'objectiu d'anar incorporant propostes musicals i dansístiques representatives del patrimoni.

Quan finalitze el segon curs, l'alumnat hauria de ser capaç d'analitzar i relacionar els elements estructurals i tècnics d'èpoques i cultures diferents, argumentant judicis crítics a partir dels coneixements adquirits i amb una terminologia adequada, amb la participació en tertúlies i debats, mostrant interès i respecte mitjançant una actitud atenta, positiva i amb respecte per la diversitat. El grau de maduresa li hauria de permetre fer els processos de percepció activa de manera autònoma, individual i grupal, utilitzant recursos digitals i TIC.

➤ **Competència específica 2.**

Relacionar els elements, les característiques i les representacions gràfiques del so, els instruments i la veu a partir de l'anàlisi auditiva i visual amb el plantejament de solucions a les agressions acústiques de l'entorn.

Descripció de la competència 2.

L'entorn que envolta l'alumnat és un espai que possibilita la percepció, el reconeixement i l'anàlisi de diferents estímuls visuals i sonors. El plantejament en l'Educació Secundària permet una aproximació més analítica que en etapes anteriors, amb el propòsit de poder reconèixer i utilitzar les qualitats del so de manera individual i en el seu conjunt. D'aquesta manera, a partir de la percepció i l'anàlisi dels elements del so referits a l'altura, la duració, la intensitat i el timbre, l'alumnat hauria de conèixer i utilitzar, de manera combinada, la representació gràfica i els elements bàsics que conformen la música, amb la generació d'un context que permeta l'experimentació i la creació sonora.

Per al reconeixement i l'anàlisi d'aquests elements, resulta especialment interessant el suport de representacions gràfiques convencionals i no convencionals: musicogrames o partitures gràfiques, entre altres. També es procedirà a la identificació de les veus i els instruments en diferents contextos, com a punt de partida per a analitzar-los visualment i auditivament, a una classificació posterior, així com a la valoració dels instruments no convencionals des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible.

Aquest procés de percepció activa de les qualitats del so possibilitarà la base per a la identificació de possibles agressions acústiques. Davant d'un ús indiscriminat del so, l'alumnat hauria d'adquirir els hàbits de percepció reflexiva del entorn sonor propi i proposar alternatives a la contaminació acústica des d'un consum responsable amb la finalitat d'aconseguir una vida saludable.

Quan finalitze el primer curs, l'alumnat hauria de ser capaç de percebre i analitzar, visualment i auditivament, les qualitats del so, així com els elements sonors amb el suport del llenguatge musical convencional i altres llenguatges artístics, i descriure les seues característiques i funcions, utilitzant una terminologia adequada.

Quan finalitze el segon curs, l'alumnat hauria de ser capaç de percebre, de manera simultània, i utilitzar, de manera combinada, les qualitats del so en relació amb diferents representacions gràfiques. Al mateix temps, hauria de mostrar la capacitat per a argumentar sobre els processos de percepció i proposar alternatives a les agressions acústiques, utilitzant terminologia específica.

➤ **Competència específica 3.**

Construir propostes musicals basades en la interpretació, la improvisació i l'experimentació a partir de les possibilitats expressives i comunicatives del so, el cos i els mitjans digitals mitjançant processos individuals i col·lectius.

Descripció de la competència.

Amb aquesta competència, es pretén fomentar l'expressió musical i dansística, on la interpretació de diferents peces o obres musicals és l'element principal en el qual cal aplicar els coneixements tècnics i artístics adquirits en l'aprenentatge del llenguatge musical.

El so, com a element bàsic en la producció sonora, és la matèria primera per a poder dur a terme interpretacions, improvisacions i creacions musicals. A més del so, disposem del cos com a mitjà per a expressar idees, sentiments i emocions per la seua capacitat expressiva i artística.

La interpretació implica construir propostes musicals amb el suport d'elements com el llenguatge musical o altres llenguatges, i de recursos no convencionals per a facilitar a l'alumnat l'expressió i la comunicació. La improvisació, per la seua banda, requereix un acompanyament guiat per a afavorir el procés d'experimentació i creació cada vegada més lliure.

Aquestes capacitats s'han de consolidar individualment perquè l'alumnat pugua després construir propostes col·lectives, afavorint la identitat pròpia i la identitat de grup.

Quan finalitze el primer curs, l'alumnat hauria de descobrir diferents propostes musicals i dansístiques, valorant el treball individual i grupal, utilitzant els elements del llenguatge musical i altres elements per a interpretar propostes diferents mitjançant l'ús del so i el cos, i valorant

també la contribució personal al treball en grup des del respecte i l'empatia.

Quan finalitze el segon curs, l'alumnat hauria de conèixer i experimentar amb els elements estructurals de la música per a poder investigar propostes diferents amb sentit crític, i ser capaç de construir creacions musicals i interdisciplinàries guiades, de manera individual i col·lectiva, progressant en la interpretació musical. De la mateixa manera, s'hauria d'aprofundir en el control de les emocions i la por escènica en les diferents interpretacions.

➤ **2.4. Competència específica 4**

Crear projectes musicals i interdisciplinaris mitjançant el disseny, la planificació i l'execució experimentant amb diferents rols, desenvolupant la capacitat crítica, amb una valoració tant el procés com el resultat.

Descripció de la competència

La creació de projectes musicals a l'aula, a través dels eixos propis de la matèria, així com d'altres disciplines, comporta iniciar un procés comú de reflexió i d'anàlisi a partir d'un tema proposat, del disseny i de la difusió posterior, amb l'aplicació d'eines afins a l'àmbit artístic per desenvolupar tant el procés com el possible resultat final, basant-se en l'ús de recursos d'aprenentatge digitals i de les TIC.

La planificació i el disseny de les diverses fases, que conduiran a un producte final i la difusió d'aquest a través de diversos canals i mitjans, promou la presa de decisions de manera autònoma i la capacitat crítica per part de l'alumnat respecte a la realització del projecte. Aquest procés porta implícita l'aplicació de diversos coneixements adquirits del llenguatge musical vehiculats a través de la veu, els instruments, l'expressió corporal i altres llenguatges musicals, gràfics o gestuals.

Així mateix, el treball en equip de manera col·laborativa i activa, i l'assumpció de diferents rols per a la consecució d'un objectiu comú en forma de projecte musical i interdisciplinari són inherents a aquesta competència, de manera que s'estableix una continuïtat amb l'Educació Primària.

Els projectes musicals multidisciplinaris estableixen una relació més complexa quant a l'organització del disseny i la realització, i necessiten la col·laboració entre docents de les diverses àrees implicades i les necessitats del context sociocultural. En aquest sentit, és d'especial atenció el desenvolupament i la vinculació d'elements relacionats amb les Arts Escèniques.

D'altra banda, aquesta competència pretén que l'alumnat siga capaç de fer una anàlisi valorativa de les professions que intervenen en la realització de projectes. Durant aquest procés, l'alumnat ha d'assumir diversos rols relacionats amb les professions que hi poden intervindre, com són la producció, la interpretació, la direcció, els tècnics i les tècniques audiovisuals o els i les guionistes, entre altres, des d'una perspectiva igualitària.

Quan finalitze el primer curs, l'alumnat hauria de mostrar evidències sobre la capacitat de desenvolupament i col·laboració en totes les fases del projecte, i la capacitat per a treballar amb altres disciplines o àmbits.

Quan finalitze el segon curs, l'alumnat hauria de ser capaç d'establir un desenvolupament superior del projecte, ja que el disseny i l'organització d'aquest ha de partir de l'autonomia creixent de l'alumnat mateix i de les aportacions fruit de la capacitat de diàleg i respecte davant del grup. D'aquesta manera, s'incideix en el treball multidisciplinari i en la capacitat de l'alumnat per a integrar i vertebrar els coneixements de diverses àrees.

➤ **Competència específica 5.**

Aplicar recursos digitals a l'escolta, la interpretació, la investigació, la creació i la difusió de produccions musicals, adoptant una actitud responsable i d'acord amb la normativa vigent.

Descripció de la competència 5.

En la societat actual, on la tecnologia digital és present de manera quasi permanent en tots els àmbits i amb una relació estreta amb el tipus d'aprenentatge formal i informal que adquireix l'alumnat, pren una rellevància especial el desenvolupament de la competència digital en matèria de música.

Actualment assistim a una transformació digital en la qual els joves i els adolescents han canviat els hàbits de comunicació i de consum amb l'ús d'aplicacions, xarxes i plataformes audiovisuals, en què són presents diferents llenguatges i elements creatius. Aquesta transformació implica l'ús d'aquests recursos en els processos de percepció i anàlisi musical, i en la interpretació i creació en l'àmbit educatiu. L'alumnat es troba en un context digital on es generen espais d'investigació que afavoreixen la creació i el tractament de continguts digitals: saber identificar, localitzar, recuperar, emmagatzemar, organitzar, analitzar i compartir la informació digital, i avaluar-ne finalitat i la rellevància.

Pel que fa a la seguretat, s'ha de garantir un ensenyament d'acord amb els marcs de referència de la Competència Digital Ciutadana i la

Competència Digital Docent a través de l'ús adequat d'aplicacions, webs i programes d'edició de partitures, gravació i edició d'àudio.

L'alumnat ha de desenvolupar aquesta competència de manera transversal en els processos creatius i en la realització de projectes artístics, a través dels quals es pot generar una proposta musical, audiovisual o escènica, entre altres, respectant els drets de propietat intel·lectual i triant les llicències d'ús pertinents.

Respecte al primer curs, el nivell de desenvolupament s'hauria de fonamentar en la capacitat bàsica de la recerca, la selecció i la utilització de recursos digitals musicals aplicats a l'escolta, la interpretació, la creació i la investigació per a usar-los posteriorment en la generació de materials i en produccions musicals adaptades al nivell, respectant les normes de protecció de dades, d'autoria i les llicències d'ús i de difusió.

Quan finalitzi el segon curs, l'alumnat hauria de ser capaç de seleccionar, amb criteri propi, recursos digitals musicals aplicats a l'escolta, la interpretació, la creació i la investigació, de manera que permeten implementar-los en el disseny i la creació de produccions musicals, afavorint el desenvolupament de la identitat pròpia. Al mateix temps, ha d'aportar elements de judici i criteri personal d'acord amb els gustos, els interessos i les preferències perquè, en definitiva, contribuïsquen a un ús i un consum musical responsable i sostenible.

➤ **Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències d'altres àrees i amb les competències clau.**

Relacions o connexions amb les altres CE de la matèria.

Entre la competència CE1 i la CE2, hi ha una relació significativa en la mesura que fan referència a la capacitat d'analitzar i relacionar els elements estructurals i tècnics de diferents propostes musicals i els elements que conformen el llenguatge musical en el procés de percepció.

Pel que fa a les connexions de la CE3, la construcció de propostes musicals implica el coneixement i l'ús de diferents elements del so mitjançant la percepció activa i l'anàlisi dels elements estructurals, per tant, es relaciona directament amb la competència CE2.

La competència CE4 implica, necessàriament, la connexió amb les altres, pel que fa a la relació i a la ubicació en el temps de propostes musicals de diferents èpoques i estils, i també, l'anàlisi dels elements (CE1), l'ús de les qualitats del so de manera combinada (CE2), la construcció de propostes musicals (CE3) i la utilització de recursos digitals (CE5).

La competència CE5 està vinculada a processos relacionats amb la resta de les competències, en la mesura en què es fa ús de la tecnologia en el procés d'ensenyament-aprenentatge mitjançant la selecció i la utilització de recursos digitals en els processos de percepció i anàlisi (CE1 i CE2) o d'interpretació, de creació, d' experimentació sonora i de la difusió (CE3 i CE4).

Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees de l'etapa

La matèria de Música permet establir diferents connexions amb altres matèries de l'etapa. Tenint en compte les competències, els sabers i els criteris d'avaluació, enumerem i relacionem les connexions més rellevants.

La música es relaciona amb la matèria de Plàstica, Visual i Audiovisual en l'ús dels diferents recursos audiovisuals per a la realització de sonoritzacions, ambientacions sonores i en les diferents propostes artístiques. A més, es relaciona en la utilització de llenguatges gràfics no convencionals, com ara els musicogrames o partitures gràfiques en la interpretació musical.

També cal destacar les relacions que hi ha entre els períodes històrics i els diferents estils artístics.

Quant a les relacions amb la matèria d'Educació Física, destaquem l'expressió corporal, la dansa i el procés d'interpretació i de creació de coreografies.

La matèria de Geografia i Història es relaciona directament amb els sabers del subbloc Contextos musicals i culturals, ja que fan referència a l'estudi dels diferents períodes històrics.

Referent a la matèria de Biologia i Geologia, destaquem que en les dues es treballen aspectes referents al procés de percepció i coneixement del cos com a element sonor i receptor.

També comparteixen el coneixement i el respecte del nostre entorn natural com a inspirador de paisatges sonors i d'exploració sonora.

La matèria de Matemàtiques es relaciona amb l'estudi del sistema d'interval i les dimensions matemàtiques referides al ritme i la duració. A més, comparteix el mètode científic com a mètode en l'elaboració de projectes.

La matèria de Tecnologia i Digitalització comparteix l'estudi dels elements físics del so i les unitats de mesura pròpies, la construcció d'instruments

a l'aula o l'ús de dispositius electrònics i eines digitals per a la gravació, l'edició i la difusió musical.

I, finalment, es destaca la connexió amb les matèries lingüístiques, que permeten el treball textual del repertori vocal, així com guions, contes o poemes, entre altres, que es poden utilitzar en diversos projectes musicals i artístics amb la finalitat d'enfortir l'oratoria, la dicció o el foment de la lectura. Així mateix, les llengües seran el mitjà d'expressió oral i escrit que permetran una correcta expressió i utilització d'una terminologia adequada en l'àmbit musical.

➤ **Relacions o connexions amb les competències clau**

Connexions de les competències específiques de la matèria amb les competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'educació bàsica.

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	x	x						x
CE2						x	x	x
CE3			x	x	x	x		x
CE4	x		x		x	x	x	x
CE5				x			x	x

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic:

- CCL: Competència en comunicació lingüística
- CP: Competència plurilingüe
- CMCT: Competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia
- CD: Competència digital
- CPSAA: Competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC: Competència ciutadana
- CE: Competència emprenedora

CE1: en primer lloc, la CE1 es relaciona amb les competències clau CCL, CP i CCEC. Amb la CCL, en la mesura en què l'alumnat ha d'aprendre a expressar

fets, conceptes, pensaments, opinions o sentiments de manera oral i escrita, de manera clara i adequada en diferents contextos, evidenciant una actitud cooperativa i respectuosa. La CP permet treballar de manera eficaç la comunicació en una o més llengües i ampliar el repertori lingüístic en terminologia musical. En relació amb la CCEC, l'alumnat ha d'analitzar els aspectes essencials de propostes de èpoques i estils diferents mitjançant la percepció activa, reconeixent i argumentant sobre els llenguatges i els elements tècnics, amb l'expressió d'idees i opinions pròpies.

- CE2: en segon lloc, la CE2 està connectada amb les competències clau CC, CE i CCEC pel fet que la CC implica participar en activitats per a la presa de decisions i la resolució de conflictes amb actitud democràtica per a fomentar el desenvolupament sostenible. La CE es relaciona amb buscar, examinar i comparar oportunitats, necessitats i reptes que s'han d'afrontar amb sentit crític i usar destreses creatives per a proposar solucions originals, ètiques i sostenibles, prenent consciència de l'impacte en l'entorn. En relació amb la competència de CCEC, l'alumnat ha de ser capaç de reconèixer i analitzar el llenguatge i els elements tècnics de les diferents manifestacions artístiques, afavorint l'enriquiment cultural.

- CE3: en tercer lloc, la CE3 es vincula amb les competències clau CTEM, CD, CPSAA, CC i CCEC, ja que, a través de la CTEM, l'alumnat ha d'utilitzar mètodes propis del raonament matemàtic en la interpretació musical. En la CD, ha de fer cerques de manera crítica per a conèixer, crear i difondre continguts digitals que formen part de les diferents propostes musicals i interdisciplinàries. Quant a la CPSAA, l'alumnat ha d'expressar i argumentar opinions, participant activament en el treball en grup, distribuint i acceptant les tasques i les responsabilitats per a la construcció de propostes cooperatives, i planificant objectius de treball individual i grupal. La CC fomenta la participació en activitats i la resolució de conflictes de manera constructiva i dialogada, afavorint la cohesió social. La construcció de propostes musicals i dansístiques implica el desenvolupament de la CE, competència que desenvolupa el procés creatiu de generar idees, establir objectius i emprendre tasques i presa de decisions. En relació amb la competència de CCEC, l'alumnat ha de conèixer el llenguatge per a crear productes artístics i culturals a través de la interpretació, la improvisació i la composició mitjançant diferents suports i tècniques.

- CE4: en quart lloc, la CE4 es relaciona amb les competències clau CL, STEM, CPSAA, CC, CE, CCEC, ja que la CL és necessària a l'hora d'implementar un projecte musical mitjançant la participació activa en l'elaboració de les diverses fases i en la difusió. Al mateix temps, la CTEM permet plantejar i desenvolupar projectes que segueixen el procés de disseny per a realitzar els diferents productes. La CPSAA exigeix participar en l'elaboració d'un projecte musical de manera individual i col·lectiva, comprendre la diversitat d'aportacions per a incorporar-les a l'aprenentatge, respectar-les i aportar la visió i opinió pròpia de

manera respectuosa. Quant a la relació amb la CC, l'alumnat, com a partícip d'un projecte musical o interdisciplinari col·lectiu, ha de comprendre idees relatives a la identitat pròpia i establir relacions grupals i interculturals. Així mateix, ha de valorar fets rellevants relatius al seu entorn i mostrar una actitud democràtica fonamentada en els Drets Humans, la diversitat cultural, la igualtat de gènere i la cohesió social. La CE evidencia el coneixement dels diferents elements i les fases que conformen una proposta musical, i la participació activa en els diferents projectes, assumint diversos rols. En relació amb la competència de CCEC, l'alumnat ha de crear projectes artístics i culturals, expressant idees, opinions, sentiments i emocions de manera creativa i oberta, amb actitud col·laborativa i de respecte.

- CE5: en últim lloc, la CE5 està connectada, especialment, amb les competències clau CD, CE i CCEC quant al fet que l'alumnat s'ha de valdre de recursos per a buscar i seleccionar informació necessària de manera crítica i utilitzar eines digitals de diversa índole durant el procés, en el resultat final i en la difusió d'aquest resultat. Pel que fa a la relació d'aquesta competència específica amb la CD, l'alumnat ha d'emprar recursos digitals i de les TIC per a compartir creacions d'aula a través del web social, desenvolupant una identitat i un criteri propis amb sentit de consum responsable i sostenible d'acord amb la normativa vigent, i contribuir a la prevenció del ciberassetjament i a l'educació d'una societat segura digitalment. En relació amb totes les competències anteriors, la CE és present des del moment en el qual s'han d'ordenar processos de cerca, investigació, creació, interpretació i participació en produccions musicals, adquirint diferents rols i fases. Finalment, i en relació amb la competència de CCEC, l'alumnat ha de conèixer, seleccionar i utilitzar diversos mitjans i tècniques per als diferents projectes, respectant i protegint la creativitat i les produccions dels altres.

SABERS BÀSICS

Introducció

En aquest apartat presentem els sabers bàsics que cal desenvolupar en cadascun dels cursos de la matèria de Música.

Els sabers bàsics són el conjunt de coneixements que l'alumnat ha d'adquirir al llarg de l'etapa per a poder desenvolupar les competències específiques, i que es poden ampliar amb altres sabers desitjables al llarg de l'Educació Secundària. Aquests sabers bàsics es distribueixen en dos blocs que alhora es divideixen en subblocs (SB) i aquests, al mateix temps, en grups (G),

Bloc 1: Percepció i Anàlisi

Fa referència, en primer lloc, als sabers que es treballaran des del vessant perceptiu del so i l'anàlisi corresponent des dels diferents contextos musicals i culturals: obres de diferents èpoques i estils, intèrprets, patrimoni o gèneres musicals detallats en el subbloc Contextos musicals i culturals; i, en segon lloc, als elements del llenguatge musical: ritme, melodia o harmonia, entre altres, detallats en el subbloc Elements del so i estructura musical.

SB. 1.1. Contextos musicals i culturals (CE1, CE2)	1r	2n
G1. Obres i intèrprets		
Evolució de la música i de la dansa occidental. Obres de diferents estils i períodes històrics des dels inicis fins a la música actual.		X
Mites, estereotips i rols de gènere transmesos a través de la música i la dansa. Professions musicals des d'una perspectiva igualitària.	X	X
Compositores i compositors d'estils i èpoques diferents.	X	X

Intèrprets i grups de l'actualitat: actuacions en viu i registrades per mitjans audiovisuals	X	X
G2. Patrimoni musical		
Música tradicional a Espanya i la diversitat cultural.	X	
Patrimoni musical de la Comunitat Valenciana. Estils, danses, esdeveniments i manifestacions	X	
Música i dansa d'altres cultures del món.	X	
Música popular urbana i contemporània.		X
L'evolució del so i la música en els mitjans audiovisuals i les tecnologies digitals.	X	X

G3. Gèneres musicals i escènics		
Classificació dels gèneres musicals i escènics.	X	X
Els gèneres en diferents contextos històrics.		X
Funció social de la música.	X	X
G4. Agrupacions vocals i instrumentals		
Agrupacions vocals i instrumentals representatives de músiques del món i de la música tradicional	X	
Formacions en la música popular urbana i contemporània.		X
Agrupacions vocals i instrumentals representatives al llarg dels diferents períodes històrics		X
G5. La veu i els instruments		
Classificació de la veu i de les diferents famílies instrumentals	X	
Organologia representativa de músiques del món i tradicional	X	
Organologia de música popular urbana.		X
Instruments no convencionals des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible	x	x
Reconeixement de veus i instruments en obres de diferents èpoques i estils.		x
G6. Terminologia i normes de comportament		
Terminologia musical. Argumentació oral i escrita	x	x
Pautes d'atenció i comportament en l'audició musical i davant de diferents propostes artístiques. Actitud oberta i valorativa	x	x

SB.1.2. Elements del so i estructura musical (CE1, CE2, CE5)	1r	2n
G1. El procés d'escolta		
Elements que intervenen en el procés d'audició. L'oïda.	X	
Escolta activa. Pautes d'atenció, percepció i memòria.	X	X
G2. Les qualitats del so		
Les qualitats del so: altura, intensitat, duració i timbre. Representacions gràfiques. Unitats de mesura	X	
Relació entre el silenci, el so i el soroll amb l'entorn. Agressions acústiques i creació d'ambients sonors saludables	X	
G3. El caràcter		
El caràcter musical. La música i les seues sensacions.	X	
G4. El ritme		
Pols, tempo i matisos agògics. Classificació dels compassos.	X	
Recursos rítmics i melòdics: síncope, contratemp i valors irregulars	X	X
G5. Melodia i harmonia		
La melodia. Identificació de diferents tipus de melodies: lineals, ondulades i trencades	X	
Escales musicals. Intervals.	X	X
Textures musicals: monodia, polifonia, contrapunt, homofonia i melodia acompanyada	X	X
Textures musicals dels diferents gèneres i estils en les diferents èpoques.	X	
L'harmonia: armadures bàsiques i graus tonals. L'acord.		X

G6. Estructura i forma		
L'organització de l'estructura musical.	X	
Formes musicals dels diferents gèneres i estils en les diferents èpoques, gèneres i estils		x
G7. Recursos digitals i de les TIC relacionats amb la percepció		
Aplicacions, webs i programes d'edició de partitures, gravació i edició d'àudio	x	x

Bloc 2. Interpretació i creació

SB.2.1 Expressió individual i col·lectiva (CE3, CE4)	1r	2n
G1. Interpretació i tècnica vocal		
La tècnica vocal: respiració, fonació i impostació. Cura i manteniment de la veu: hàbits saludables.	X	
Obres vocals a una i diverses veus, <i>a cappella</i> o amb acompanyament instrumental. Repertori vocal. La memòria musical en la producció vocal.	X	X
G2. Interpretació i tècnica instrumental		
La tècnica instrumental: respiració, control postural, emissió del so, articulació i digitació.	X	
Progressions bàsiques d'acords. El xifratge internacional.		X
Obres instrumentals d'interpretació individual i grupal. Repertori instrumental polifònic. La memòria musical i l'aprenentatge per imitació.	X	X
G3. Cura instrumental		
La cura i el manteniment dels instruments.	X	X
La construcció d'instruments senzills a partir de materials de	X	X

l'entorn.		
G4. G4. Creació i improvisació		
Principis bàsics de creació musical en contextos escolars.	X	
El text musical. Creació de textos musicals.		X
La improvisació sobre pautes prèviament establides. L'experimentació, l'exploració sonora i la sonorització.	X	X
G5. La notació musical		
Elements bàsics de la notació musical i representacions gràfiques no convencionals aplicats a la pràctica.	X	X
G6. Habilitats motrius		
Tècnica corporal.	X	
El cos com a mitjà d'expressió.	X	X
Pautes de creació de coreografies bàsiques i improvisació.		X
Dances del món i tradicionals.	X	
Dances de diferents èpoques històriques i de música popular urbana.		X
Percussió amb objectes sonors. La percussió corporal.	X	X

SB.2.2 Projectes artístics (CE3, CE4, CE5)	1r	2n
G1. Planificació		
.Fases i criteris de valoració en projectes musicals i interdisciplinaris.	X	
Àmbits artístics i professionals que intervenen en els projectes i/o les seues fases.	X	

Estratègies de cerca, selecció i reelaboració d'informació de qualitat.	X	
G2. Producció artística		
Projectes basats en la veu, els instruments i l'expressió corporal mitjançant l'ús dels elements del llenguatge musical.		X
G3. Arts escèniques		
Elements estructurals i tècnics de les arts escèniques: cos, espai, temps, discurs, estructures i actuació.	X	X
G4. Tecnologia per a la producció musical		
Recursos digitals i de les TIC aplicats a la interpretació, la creació i la gravació.	X	X
Llicències d'ús, autoria i protecció de dades. Plantejaments i hàbits de consum ètics i responsables.	X	X
G5. Actitud		
Pautes d'atenció i comportament en la participació en les diferents propostes artístiques.	X	X
El control de les emocions en la millora de la interpretació en públic.	X	X

ASPECTES A TENIR EN COMPTE EN LA CONCRECIÓ DEL CURRÍCULUM:

En relació a les competències i sabers bàsics

- S'adequaran els objectius de la matèria a les característiques i necessitats de l'alumnat, de forma que es desenvolupen al màxim les seues capacitats (de relació, afectives, cognitives, motrius...)
- Es prioritzaran i seqüenciaran els continguts de cada àrea adequats al nivell corresponent i en progressió de dificultat creixent. Esta seqüenciació es realitzarà tenint en compte la necessària coordinació entre les distintes etapes, cicles i nivells educatius.
- Sense oblidar el necessari aprenentatge de capacitats conceptuals, es potenciarà l'aprenentatge i desenrotllament de les situacions d'aprenentatge

En relació a la metodologia i les activitats:

Per a atendre a les característiques diverses s'adoptaran com a criteris metodològics:

- Combinació d'estratègies instructores (on el professor/a exposa els continguts de forma breu i fragmentada al llarg de la sessió), amb un altre tipus d'estratègies on l'alumne tinga un paper més actiu.
- Utilització de canals distints de presentació de la informació, a ser possible combinats: visuals, verbals, tàctils... L'ús de les noves tecnologies afavoreix el nivell d'atenció i concentració per a tot l'alumnat.
- Utilització d'activitats amb distint nivell de dificultat i diferent finalitat.
- Utilització de materials i recursos diversos, que permeten l'ús d'habilitats i estratègies diferents.
- Afavorir el treball cooperatiu de l'alumnat: aprendre dels altres i amb els altres.
- Donar les instruccions molt pautades, assegurant-se que tots han entès i realitzat el primer pas abans de continuar amb una altra instrucció.
- Guiar i orientar el treball individual dels alumnes/as sempre que se segueixca mantenint el mínim de treball col·lectiu.
- Anar prenent anotacions i registres continuats de les activitats que es realitzen. A més de ser un instrument per a l'avaluació contínua permet que els alumnes observen que se'ls avalua cada activitat puntual realitzada en classe.
- Reforçar positivament, valorant davant del grup, les activitats realitzades o actituds positives de determinats alumnes, procurant que aquest reforç recaiga cada vegada en alumnes distints. Especialment important en aquells que tenen baixa autoestima o que en menys ocasions executen l'activitat adequadament.
- Les activitats proposades han de tindre com a objectiu que l'alumne:
 - Siga capaç d'organitzar la seua tasca: el temps de realització, els materials que utilitzarà...
 - Utilitze les estratègies i mecanismes més adients per a la resolució de problemes.
 - Aplique les tècniques d'estudi adequades: subratllat, esquema, resum, mapa conceptual...
 - Que desenvolupe una actitud i motivació adequada cap al seu procés d'ensenyament-aprenentatge.
 - Que integre uns hàbits i comportaments correctes.
- En el desenvolupament de la sessió de classe es tindrà en compte les següents orientacions:
 - Iniciar la sessió només quan hi haja un nivell d'atenció i silenci suficient a

l'aula.

- Presentar les activitats i objectius que es van a treballar en eixa sessió.
- Revisar i/o aclarir els treballs de la sessió anterior o dels exercicis de casa.
- Presentar i motivar la sessió actual.
- Deixar un període de temps per a que els alumnes puguin preguntar i aclarir dubtes.
- Presentar els continguts en xicotets passos, amb oportunitats de pràctica en cadascun d'ells, amb instruccions clares i detallades sobre el que se'ls demana que aprenguin i que facen.
- Procurar posar tasques que tinguin distint grau de dificultat i siga necessari utilitzar capacitats distintes (capacitat motriu, capacitat creativa, capacitat d'abstracció,...)
- Posar un temps concret per a la realització de cada activitat
- En la presentació de continguts, el professor/a, procurarà utilitzar recursos el més variats possible per a centrar l'atenció i aclarir continguts: esquemes fotocopiats, pissarra, mapes,...
- Abans de finalitzar la classe:
- Realitzar un resum d'allò treballat: esquema de conceptes- procediments emprats- valoració de l'actitud que han demostrat i, si és procedent, modificacions per a la següent sessió.
- Anotar en l'agenda els treballs per a casa, materials que han de portar en la següent sessió. És convenient anotar en la pissarra el que ha d'escriure en l'agenda (sobre tot els primers cursos).

Foment de la lectura.

El departament incidirà molt en la lectura comprensiva i la expressió verbal i escrita en totes i cadascuna de les activitats i lectures realitzades a classe.

Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació.

S'utilitzaran el recursos tecnològics que estiguen a l'abast de l'alumnat per tal de assolir els coneixements necessaris relacionats amb la matèria de Música

Recursos didàctics i organitzatius

L'aula de Música necessita uns recursos, materials i espais específics. La cura i la responsabilitat del bon estat de l'aula i dels materials deu ser una finalitat educativa. Caldria que el centre disposarà d'una aula espaiosa, insonoritzada i aïllada de sorolls. En comptes de pupitres, és més convenient utilitzar cadires apilables que faciliten agrupaments diferents. Respecte als materials, es fa necessària una pissarra pautada, aparells de reproducció del so i de la imatge, faristols plegables i, per suposat, instruments musicals, així com un armari on guardar-los.

Els instruments musicals han de tindre una mínima qualitat de so (afinació i color), que assegure una interpretació digna. Els més nombrosos deuen ser els de la xicoteta percussió (pegats, fusta i metall) -sonalls, rascadors...- i els de làmines, de forma que tots els alumnes puguen disposar d'un d'ells per a les interpretacions. No ens referim a la marimba i vibràfon professionals, sinó als pensats per a l'ensenyament musical: carillons (soprano i alt), metal·lòfons (soprano, alt i baix) i xilòfons (soprano, alt i baix). També és desitjable tindre instruments melòdics, com guitarres, al menys un teclat (piano o piano electrònic) i altres instruments que aporten els alumnes individualment, per exemple, la flauta de bec. És bo disposar d'algun instrument greu (violoncel, contrabaix, baix elèctric...), utilitzat de forma elemental com a suport de baixos, i fins i tot algun instrument elèctric característic de la música moderna. No oblidem els instruments que produeixen efectes especials, com el pal de pluja, el flexató, els xiulets, la sirena, el cucut i aquells construïts pels propis alumnes.

CRITERIS D'AVUACIÓ

1^r ESO

Competència específica 1

Analitzar propostes musicals, corporals i multidisciplinàries d'èpoques i estils diferents per mitjà de la percepció activa, relacionant els elements estructurals i tècnics amb sentit crític, i valorant la diversitat cultural que representen.

- ◆ Identificar els elements estructurals i tècnics de gèneres i estils musicals diferents i multidisciplinaris relacionant-los entre si valorant-ne la diversitat.
- ◆ Emetre opinions personals a partir de propostes musicals, corporals i multidisciplinàries, de manera oral o escrita, amb actitud oberta i terminologia adequada
- ◆ Reconèixer elements del patrimoni musical de l'entorn de l'alumnat valorant-ne la diversitat.

Competència específica 2

Relacionar els elements, les característiques i representacions gràfiques del so, els instruments i la veu a partir de l'anàlisi auditiva i visual, i el plantejament de solucions a les agressions acústiques de l'entorn.

- ◆ Reconèixer les qualitats del so, de manera combinada, les característiques i la representació gràfica.
- ◆ Identificar les veus i els instruments en diferents contextos sonors.
- ◆ Identificar agressions acústiques de l'entorn i reflexionar sobre possibles solucions.

Competència específica 3

Construir propostes musicals basades en la interpretació, la improvisació i l'experimentació a partir de les possibilitats expressives i comunicatives del so, el cos i els mitjans digitals, mitjançant processos individuals i col·lectius.

- ◆ Interpretar propostes musicals, utilitzant els elements del llenguatge musical i enriquint la identitat pròpia.
- ◆ Crear improvisacions de manera guiada mitjançant processos individuals i col·lectius.
- ◆ Experimentar amb les possibilitats expressives i comunicatives del so i el cos
- ◆ Manifestar idees, sentiments i emocions per a afavorir processos comunicatius, d'empatia i respecte.

Competència específica 4

Crear projectes musicals i interdisciplinaris mitjançant el disseny, la planificació i l'execució d'aquests projectes, experimentant amb diferents rols i desenvolupant la capacitat crítica, amb una valoració tant del procés com el resultat

- ◆ Identificar els processos de creació, edició i difusió musical i les professions que hi intervenen.
- ◆ Planificar les fases principals d'una producció musical i la difusió.
- ◆ Utilitzar tècniques d'interpretació musical i corporal, potenciant la manifestació i el control d'emocions.

Competència específica 5

Aplicar recursos digitals a l'escolta, la interpretació, la investigació, la creació i la difusió de produccions musicals adoptant una actitud responsable i d'acord amb la normativa vigent.

- ◆ Emprar recursos digitals i de les TIC per a compartir creacions d'aula a través del web social, desenvolupant una identitat i un criteri propis amb un sentit del consum responsable i sostenible d'acord amb la normativa vigent.
- ◆ Tractar informació musical en diferents mitjans digitals de manera contrastada, utilitzant recursos, entorns informàtics i serveis en xarxa.
- ◆ Compartir informació i continguts digitals en projectes musicals col·laboratius, utilitzant les TIC i aplicant bones conductes per a la prevenció del ciberassetjament

CRITERIS D'AVUACIÓ

2ⁿ ESO

Competència específica 1

Analitzar propostes musicals, corporals i multidisciplinàries d'èpoques i estils diferents per mitjà de la percepció activa, relacionant els elements estructurals i tècnics amb sentit crític, i valorant la diversitat cultural que representen.

- ◆ Analitzar les característiques de propostes musicals i multidisciplinàries de gèneres, èpoques i estils diferents a partir dels elements estructurals i tècnics relacionant-les entre si i valorant-ne la diversitat.
- ◆ Argumentar judicis crítics sobre propostes musicals, corporals i multidisciplinàries, de manera oral o escrita, amb actitud oberta i terminologia adequada.

- ◆ Apreciar la riquesa del patrimoni musical de diferents èpoques i estils, reconèixer-ne les funcions i característiques, i respectant-ne la diversitat.

Competència específica 2

Relacionar els elements, les característiques i representacions gràfiques del so, els instruments i la veu a partir de l'anàlisi auditiva i visual, i el plantejament de solucions a les agressions acústiques de l'entorn.

- ◆ Analitzar autònomament les qualitats del so, de manera combinada, les característiques i la representació gràfica, utilitzant el llenguatge musical i altres llenguatges.
- ◆ Reconèixer les veus i els instruments en diversos contextos sonors, descriure'n les principals funcions, atenent a diferents classificacions.
- ◆ Proposar solucions a les agressions acústiques de l'entorn pròxim, mitjançant la percepció reflexiva i la sensibilització.

Competència específica 3

Construir propostes musicals basades en la interpretació, la improvisació i l'experimentació a partir de les possibilitats expressives i comunicatives del so, el cos i els mitjans digitals, mitjançant processos individuals i col·lectius

- ◆ Interpretar propostes musicals de manera individual i grupal, utilitzant els elements del llenguatge musical i altres representacions gràfiques, i valorar l'assaig com a espai d'escolta i aprenentatge
- ◆ Crear diferents propostes musicals i improvisacions, afavorint el respecte i el sentit crític.
- ◆ Experimentar amb les possibilitats expressives i comunicatives del so, el cos i els mitjans digitals en la creació de propostes, mostrant confiança en les capacitats pròpies i valorant les dels altres.
- ◆ Expressar idees, sentiments i emocions sobre les propostes realitzades per a potenciar la comunicació, l'empatia i el respecte cap als altres.

Competència específica 4

Crear projectes musicals i interdisciplinaris mitjançant el disseny, la planificació i l'execució d'aquests projectes, experimentant amb diferents rols i desenvolupant la capacitat crítica, amb una valoració tant del procés com el resultat

- ◆ Analitzar els processos de creació, edició i difusió, així com les professions que intervenen en projectes musicals i interdisciplinaris.
- ◆ Dissenyar projectes musicals i interdisciplinaris a partir de les fases amb una valoració tant el procés com el resultat, argumentant les conclusions adoptades.
- ◆ Utilitzar els coneixements adquirits en diferents disciplines en la creació de projectes artístics com a mitjà de cohesió i participació activa.

Competència específica 5

Aplicar recursos digitals a l'escolta, la interpretació, la investigació, la creació i la difusió de produccions musicals adoptant una actitud responsable i d'acord amb la normativa vigent.

- ◆ Buscar informació i recursos musicals en diferents mitjans digitals de manera contrastada i amb l'anàlisi i la valoració de les diferències.
- ◆ Utilitzar recursos digitals de manera individual o col·lectiva per a la percepció, la creació, la interpretació, la gravació i/o l'edició musical de les produccions creades.
- ◆ Practicar un consum digital responsable de recursos i productes musicals, respectant les llicències d'ús i la normativa vigent de protecció de dades i autoria.

3r ESO CREATIVITAT MUSICAL

1. Presentació

La matèria Creativitat Musical desenvolupa la percepció i l'expressió musical mitjançant l'exploració i l'experimentació sonora en estreta relació amb altres llenguatges artístics, i facilita a l'alumnat connectar els seus coneixements, imaginació i sensibilitat amb les possibilitats creatives del so.

Aquesta matèria es presenta com a optativa en 3r curs de l'ESO i pretén consolidar els coneixements adquirits en nivells anteriors en la matèria obligatòria de Música, fomentar processos creatius en connexió amb altres llenguatges, analitzar l'entorn sonor que ens envolta i les seves possibilitats per a la creació artística, així com aprofundir en estils i corrents artístics presents al llarg del segle XX i fins a l'actualitat.

La creativitat musical, concebuda com la capacitat de generar associacions entre els elements que configuren els processos creatius sonors i altres llenguatges artístics, permet formes diferents d'acostar-se al coneixement i a les possibilitats del so, tant per part de l'alumnat com del professorat, i promou la participació, l'esforç i el respecte enfront de les propostes pròpies i alienes. A partir d'aquests valors es desenvolupa el procés d'aprenentatge mitjançant propostes que estimulin la iniciativa i l'originalitat a partir de processos compositius senzills i oberts, des de diferents perspectives, traspasant així els límits de la partitura convencional i establint connexions amb altres llenguatges artístics, fomentant la reflexió i recerca sonora.

La creació musical situa a l'alumnat com a protagonista de la producció de propostes artístiques, que van des de la composició de peces amb acompanyaments tonals senzills fins a l'experimentació i creació sonora o multidisciplinària amb un marcat caràcter conceptual i d'avantguarda.

Partint dels coneixements sobre elements estructurals i tècnics adquirits en nivells anteriors, l'alumnat hauria d'investigar i explorar sonorament, traspasant les fronteres d'elements convencionals com la instrumentació, la música tonal o

la partitura, per a afavorir la composició i improvisació guiada a partir d'altres llenguatges artístics.

L'ús de la veu, el cos i els instruments musicals, tant convencionals com no convencionals, són els elements que permetran la creació musical, podent-se recolzar en recursos digitals per a la producció i creació musical.

En aquest document es presenten els diferents apartats que conformen el currículum de la matèria de Creativitat Musical: competències específiques, connexions de la matèria, sabers bàsics, situacions d'aprenentatge i criteris d'avaluació.

Les competències específiques són aquelles que l'alumnat hauria d'adquirir en finalitzar la matèria optativa de Creativitat Musical en 3r curs de l'ESO i es presenten amb la seva corresponent descripció. Seguidament, s'analitzen les connexions amb les CE d'altres matèries de l'etapa i amb les **competències clau**.

L'apartat de **sabers bàsics** es planteja des de la perspectiva pròpia del context social i cultural actual i es presenta en dos blocs interrelacionats, que han de ser treballats de forma integrada amb els seus corresponents *subblocs. En el primer, Percepció i anàlisi, es recullen els contextos musicals i culturals dels principals corrents d'avantguarda dels segles XX i XXI, així com els elements del so que configuren l'entorn de l'alumnat i l'estructura musical que conformen les composicions de música urbana i música contemporània. En el segon bloc, Interpretació i creació, s'aborda el fenomen musical en el vessant més vivencial, basada en la improvisació, l'experimentació, la interpretació i la creació, mitjançant l'expressió vocal, instrumental i corporal, i la realització de projectes artístics i multidisciplinaris, amb el suport de les noves tecnologies.

En l'apartat sobre les situacions d'aprenentatge, es presenta un conjunt de principis que orienten l'organització d'activitats dirigides a facilitar el desenvolupament competencial.

Finalment, en l'apartat referent als criteris d'avaluació, s'estableix el grau d'aprenentatge que s'espera que hagi aconseguit l'alumnat a partir de les diferents competències específiques. Cada competència comporta diferents

critèris d'avaluació amb l'objectiu d'evidenciar el seu desenvolupament i adquisició.

2. Competències específiques

2.1. Competència específica 1

Identificar els elements compositius, estructurals i comunicatius de creacions sonores i interdisciplinàries contemporànies, i valorar críticament la seva dimensió estètica.

2.1.1. Descripció de la competència 1

La presència de l'art a les aules com a eina de transformació educativa i social requereix de compromís per part de tota la comunitat educativa. Per això resulta indispensable l'anàlisi perceptiva de diferents propostes artístiques, existents o generades pel propi alumnat, a partir dels elements que les constitueixen, des d'un punt de vista tècnic i crític, i de les funcions comunicatives que presenten. Sobre la base dels aprenentatges adquirits en nivells educatius anteriors, aquesta competència aprofundeix en el reconeixement i relació dels elements estructurals i tècnics que configuren les propostes artístiques treballades. La matèria de Creativitat Musical aborda perspectives experimentals, d'avantguarda i contemporànies, que exigeixen un canvi de mirada determinat per la ruptura amb les formes musicals convencionals i la tonalitat.

El desenvolupament d'aquesta competència suposa una oportunitat per a descobrir i valorar les manifestacions d'avantguarda, les intencions artístiques que les fonamenten i les institucions culturals que les produeixen i les promouen. En el procés d'anàlisi dels elements que configuren aquestes propostes, a través de la seva escolta o visionat, adquireix rellevància la capacitat per a argumentar de manera crítica i respectuosa per a poder configurar una valoració estètica.

En aquest sentit, és necessària una reflexió sobre la perspectiva de gènere, de manera que s'identifiquin els mites, els estereotips i els diferents rols transmesos a través de les propostes analitzades i produïdes.

L'alumnat hauria de trobar-se davant creacions on els instruments musicals i el llenguatge musical conviuen amb altres objectes i paisatges sonors, així com partitures i representacions gràfiques que a vegades poc tenen a veure amb la notació convencional i que suposen un punt de trobada entre les arts visuals i la música.

2.2.Competència específica 2

Analitzar els elements sonors de l'entorn més pròxim mitjançant l'escolta activa i explorar les possibilitats que ofereixen per a la creació artística.

2.2.1. Descripció de la competència 2

El desenvolupament d'aquesta competència exigeix una consciència de l'entorn sonor on identificar elements que serveixin d'inspiració en la creació musical i artística, així com sensibilitzar i proposar solucions a les diverses agressions acústiques d'aquest, mitjançant una terminologia adequada.

En aquest context s'ha de fomentar l'escolta activa i l'anàlisi dels elements sonors que configuren l'entorn pròxim per a explorar les possibilitats que ofereix en la creació artística, a través de la recerca, experimentació i transformació sonora dels seus elements. Per a aquests processos, la utilització de recursos digitals serà fonamental i possibilitarà el seu enregistrament i edició.

Així mateix, l'entorn que embolica a l'alumnat ofereix una oportunitat per a prendre consciència mediambiental. En el desenvolupament d'aquesta competència, s'han d'identificar les possibilitats que ofereixen els objectes i materials del nostre entorn en la creació sonora i artística. D'aquesta manera, existeixen objectes que poden ser reutilitzats o transformats per a convertir-se en instruments musicals no convencionals. En el mateix sentit, es poden fabricar instruments propis o objectes sonors, explorant les seves possibilitats acústiques i incorporant, a més, la perspectiva de desenvolupament sostenible.

2.3. Competència específica 3

Interpretar peces de música urbana i creacions sonores i interdisciplinàries pròpies, mitjançant l'ús de la veu, el cos, instruments convencionals i no

convencionals, amb el suport del llenguatge musical i partitures gràfiques, de manera individual i col·lectiva.

2.3.1. Descripció de la competència

La dimensió referida a la interpretació musical constitueix un pilar fonamental per a l'aprenentatge de la matèria. En el desenvolupament d'aquesta competència, s'incidirà en la interpretació musical de peces de música urbana pròximes al context de l'alumnat a partir de l'anàlisi tècnica, crític i estètic desenvolupat en la competència específica 1.

D'altra banda, la interpretació de peces i creacions sonores i interdisciplinàries generades pel propi alumnat (CE 5) exigeix de la seva interpretació escolar, individual i col·lectiva perquè puguin ser analitzades d'una manera crítica i enriquidora

En la interpretació, el llenguatge musical facilita la lectura a través de la partitura. El repertori de música urbana exigeix, a més, la integració de sistemes de notació que incorporin el xifratge anglosaxó (o americà).

Les partitures gràfiques i sistemes de notació no convencional possibiliten la representació de propostes sonores i artístiques tonals i atonals. D'aquesta manera, les representacions gràfiques no convencionals del so faciliten la comprensió de l'organització i la interpretació de les propostes artístiques basades en l'experimentació sonora, que habitualment no s'ajusten a models de formes musicals convencionals.

2.4. Competència específica 4

Realitzar improvisacions guiades musicals o interdisciplinàries, utilitzant llenguatges gestuals i gràfics, a través de processos individuals i col·lectius.

2.4.1. Descripció de la competència

En la pràctica creativa, l'alumnat aprofundeix en el món sonor mitjançant la improvisació amb la veu, el cos, els instruments musicals o els objectes sonors, i s'endinsa en el seu coneixement a través de l'exploració i l'experimentació.

Aquesta competència presenta un caràcter experimental basat en la improvisació, que ha de ser entesa com una creació original individual o col·lectiva d'un material artístic que en la majoria de les ocasions resulta irreplicable. En el seu aprenentatge s'ha de possibilitar un entorn de confiança en el qual l'alumnat pugui expressar-se lliurement sense penalitzar l'error, i generar oportunitats per a crear noves propostes. Per a això, és fonamental que el procés d'improvisació sigui guiat o acompanyat de recursos o elements que facilitin la seva realització, especialment en les fases inicials. Entre els elements que poden servir de suport en aquest acompanyament, destaquen els llenguatges gestuals i gràfics que faciliten la connexió entre els diferents codis artístics amb la improvisació musical i interdisciplinària.

El desenvolupament d'aquesta competència afavoreix la interacció, l'empatia i el respecte entre els participants, alhora que fomenta la reflexió crítica sobre les creacions produïdes i la pròpia identitat cultural.

2.5. Competència específica 5

Crear i posar en escena projectes sonors i interdisciplinaris, individuals i col·lectius, mitjançant l'ús de diversos llenguatges artístics, assumint diferents rols en les seves fases i valorant tant el procés com el resultat.

2.5.1. Descripció de la competència

La creació de projectes musicals i interdisciplinaris a l'aula a través dels eixos propis de la matèria, així com d'altres disciplines, implica seguir les fases del procés creatiu que es basen en la planificació, recerca, creació i difusió, podent-se recolzar en recursos digitals i les TIC.

L'alumnat assumeix diferents rols relacionats amb les professions associades a la creació de manera col·laborativa i activa, des d'una distribució inclusiva i igualitària de tasques. Al seu torn, es promou la presa de decisions autònomes i compartides, així com la capacitat crítica en la realització i valoració del producte final. Aquesta reflexió continuada durant tot el procés creatiu porta implícita una avaluació contínua dels processos per a establir els ajustos necessaris, acceptant la diversitat d'opinions i fomentant el respecte i l'empatia.

El producte final i la seva difusió són parts fonamentals en el desenvolupament d'aquesta competència, perquè permeten crear un espai per a dinamitzar o materialitzar sabers adquirits en la matèria de Música fins a 2n de l'ESO, alhora que proporcionen una oportunitat per a utilitzar i combinar els sabers bàsics i les competències específiques d'altres matèries.

El desenvolupament d'aquesta competència implica el reconeixement del potencial comunicatiu que ofereix el món sonor, tant de manera individual com grupal, on els mitjans digitals representen una oportunitat per a desenvolupar i enriquir les propostes artístiques i en el qual l'alumnat es pot expressar lliurement amb el suport de llenguatges musicals, corporals, textuais, gestuals, plàstics, visuals i audiovisuals.

La producció musical i interdisciplinària implica el reconeixement del potencial expressiu i comunicatiu que ofereix l'entorn sonor, l'expressió corporal, el llenguatge visual, audiovisual i digital, de manera tant individual com grupal. Actualment, la capacitat generalitzada d'accedir als mitjans i eines digitals suposa per a l'alumnat la possibilitat de desenvolupar la creació, expressió i difusió de projectes sonors, i també d'incorporar matisos i possibilitats que enriqueixen i propicien la multidisciplinarietat de les produccions.

L'ús original i innovador del so, mitjançant la pràctica amb instruments convencionals i no convencionals construïts a l'aula, afavoreix la utilització i transformació dels materials, al mateix temps que afavoreix una exploració tímbrica des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible.

2.6. Competència específica 6

Emprar recursos digitals en processos de creació sonora i interdisciplinària, incorporant les possibilitats expressives, comunicatives i artístiques, amb actitud reflexiva i respectant la normativa vigent d'ús i difusió.

2.6.1. Descripció de la competència

El desenvolupament de la competència digital dins de la matèria Creativitat Musical adquireix una especial importància per formar part de la realitat

contextual de l'alumnat, en les seves comunicacions i en el consum diari que fan de la informació, hàbits que condicionen la seva manera d'aprenentatge.

L'ús de recursos, aplicacions, xarxes i plataformes audiovisuals conviuen amb diferents llenguatges i elements. En aquest context, es generen espais de recerca i experimentació que afavoreixen processos de creació i el tractament de continguts digitals.

Aquesta competència específica té un caràcter transversal en els processos d'anàlisi i creació, ja que afavoreix les possibilitats expressives, comunicatives i artístiques en les quals els recursos digitals es presenten com un mitjà i no com un fi en si mateix, a través de l'ús adequat d'aplicacions, webs i programes d'edició de partitures, enregistrament i edició d'àudio, respectant els drets de propietat intel·lectual i triant les llicències d'ús pertinents.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències d'altres matèries i amb les competències clau

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de la matèria

Connexions més significatives entre les competències específiques (CE) de la matèria de Creativitat Musical.

El procés d'ensenyament-aprenentatge de la matèria Creativitat Musical exigeix el desenvolupament i integració de les diferents competències específiques de manera simultània.

La CE 1 està relacionada amb la CE 3, CE 4 i CE 5, en exigir una anàlisi dels elements que caracteritzen totes aquelles propostes expressives treballades en la matèria i basades en la interpretació, improvisació i composició.

La CE 2 està directament connectada amb la CE 1 per abordar la dimensió de percepció i anàlisi sonora per a generar detonants artístics que serveixin com a base per als processos de creació. En el procés d'enregistrament i registre d'elements de l'entorn sonor, l'ús de recursos digitals (CE 6) suposen un gran suport per al seu desenvolupament.

La CE 3, CE 4 i CE 5, que desenvolupen els processos expressius d'interpretació, improvisació, creació i producció escènica respectivament, estan connectades amb la CE 1 en realitzar una anàlisi a partir de la dimensió perceptiva. A més, la CE 5 posa en acció la resta de competències mitjançant processos de planificació, recerca, creació i difusió, així com amb el suport dels recursos digitals i les TIC.

Finalment, la CE 6, referida a l'ús de recursos digitals, està connectada de manera transversal a la resta de competències, la qual cosa afavoreix el seu desenvolupament i adquisició. D'aquesta manera, es planteja com un mitjà i no com un fi en si mateix, ja que adquireix un pes diferent segons el plantejament de la pràctica educativa.

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres matèries de l'etapa

Les competències específiques de la matèria Creativitat Musical es relacionen amb les competències pròpies d'altres matèries de l'etapa.

Les matèries científiques es relacionen amb l'estudi del so quant a la seva naturalesa acústica, així com els paràmetres físics intervàl·lics o aspectes referits a la durada, intensitat i timbre. D'altra banda, comparteixen metodologia en l'elaboració dels projectes, a través de les seves diferents fases. La matèria de Tecnologia i Digitalització comparteix la construcció d'instruments a l'aula, l'estudi dels materials que els componen o l'ús de recursos digitals per al registre, edició i difusió musical.

Quant a la relació amb la matèria d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual, es destaca la producció i utilització de partitures gràfiques que serveixen de suport en la interpretació i anàlisi de propostes contemporànies sonores i interdisciplinàries en les quals el llenguatge musical convencional no resulta eficient. Aquesta correspondència entre elements visuals i sonors que es dona a la partitura gràfica suposa una oportunitat per a establir connexions i treballar conjuntament entre les matèries de 3r de l'ESO d'Educació Plàstica i Visual i la matèria optativa de Creativitat Musical.

A més, existeix una clara intenció expressiva en la producció de propostes artístiques interdisciplinàries basades en l'ús de llenguatges plàstics, gràfics o

audiovisuals. Finalment, cobren importància els sabers relacionats referits a les avantguardes artístiques dels segles XX i XXI.

En la línia de l'aprenentatge de les avantguardes comentades, existeix una connexió amb la matèria de Geografia i Història en relacionar històricament els corrents artístics analitzats i produïdes des d'una visió cultural i social.

Referent a la connexió amb la matèria d'Educació Física, destaca l'expressió corporal en els processos de creació interdisciplinària.

La matèria de Creativitat Musical estableix una clara connexió amb les matèries de Biologia i Geologia en analitzar elements sonors de l'entorn per a la creació musical. Aquest aprenentatge afavoreix un millor coneixement del mateix i es presenta com a font d'inspiració en processos creatius. D'altra banda, l'ús d'objectes sonors, així com la seva construcció o transformació des d'una perspectiva sostenible, representa una oportunitat per a establir una trobada entre disciplines.

La connexió amb les matèries lingüístiques és necessària des de qualsevol matèria. En el cas de Creativitat Musical, es generen espais de producció creativa contemporània, mitjançant la improvisació i experimentació amb la paraula i el gest, des d'un enfocament que abordi amb obertura el terreny del desconegut i imprevisible.

Finalment, cal esmentar l'oportunitat que es planteja en relació a la producció de projectes escenogràfics interdisciplinaris entre matèries optatives: Laboratori d'Arts Escèniques de 1r de l'ESO, i Arts Escèniques i Expressió Artística de 4t de l'ESO.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

Connexions de les competències específiques de la matèria amb les competències clau del perfil de sortida de l'alumnat al final de l'educació bàsica.

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	x	x						x
CE2			x		x			x
CE3					x		x	x
CE4			x		x			x
CE5	x	x	x		x	x	x	x
CE6			x					x

Competències clau del perfil de sortida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic

CCL. Competència en comunicació lingüística

CP. Competència plurilingüe

CMCT. Competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria

CD. Competència digital

CPSAA. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC. Competència ciutadana

CE. Competència emprenedora

CCEC. Competència en consciència i expressió culturals

La competència en comunicació lingüística té una relació directa amb la CE 1 en analitzar les diverses propostes mitjançant la seva anàlisi i expressant opinions, argumentacions i sentiments, de manera oral i escrita. De la mateixa manera, existeix una connexió amb la CE 5 en realitzar valoracions crítiques sobre el procés i resultat en la creació i producció escènica.

Quant a la competència plurilingüe, es relaciona amb la CE 1 en analitzar referents artístics i continguts culturals contemporanis de diferents orígens geogràfics i culturals. De la mateixa manera, es relaciona amb la CE 5 en l'accés a la informació en llengües diferents en fases de recerca.

D'altra banda, la competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria guarda relació amb la CE 2, CE 4 i CE 5 en utilitzar metodologies de raonament matemàtic en la creació i experimentació sonora, així com amb la CE 6 en emprar recursos digitals en la creació sonora i interdisciplinària.

La competència digital està directament relacionada amb la CE 6 basada en la selecció i ús de recursos digitals, així com en el respecte a les llicències d'ús i normativa vigent en els processos creatius. Es relaciona, a més, amb la resta de competències com un mitjà o suport en l'anàlisi (CE 1), en el registre d'elements de l'entorn sonor (CE 2), en la utilització d'instruments electrònics en la interpretació (CE 3) i en la improvisació (CE 4). Així mateix, existeix relació amb la CE 5 en utilitzar els llenguatges audiovisuals en la producció de projectes.

La competència personal, social i d'aprendre a aprendre està relacionada amb la CE 2 en explorar les possibilitats que ofereix l'entorn en la creació sonora, amb la CE 3 en l'elaboració i ús de partitures gràfiques i amb la CE 4 en estar basada en la improvisació guiada. De la mateixa manera, existeix una relació amb la CE 5 en participar en la creació de projectes, de manera individual i col·lectiva, ja que comprèn la diversitat d'aportacions per a incorporar-les al propi aprenentatge de l'alumnat i establir judicis crítics personals.

La competència ciutadana fomenta la participació en processos col·lectius expressius basats en la interpretació, improvisació i creació. Per aquesta raó, es pot afirmar que existeix una relació amb diverses competències específiques de la matèria, però especialment amb la CE 5, ja que en la creació i posada en

escena de projectes sonors i interdisciplinaris s'estableixen relacions grupals, en les quals és necessària una actitud respectuosa i democràtica, fonamentada en els Drets Humans, la diversitat cultural, la igualtat de gènere i la cohesió social.

La competència emprenedora està relacionada amb la CE 3 en l'exploració de les possibilitats que ofereix l'entorn sonor en la creació artística. Aquesta acció emprenedora es presenta, al mateix temps, en la CE 5, en desenvolupar processos creatius mitjançant tasques, presa de decisions, així com l'assumpció de diferents rols.

Finalment, la competència clau en consciència i expressió cultural està implícita en el desenvolupament de totes les competències específiques de la matèria Creativitat Musical, per la pròpia naturalesa expressiva d'aquesta. La CE 1 afavoreix el seu desenvolupament mitjançant l'anàlisi de les propostes artístiques contemporànies. D'altra banda, facilita l'experimentació a través del procés d'expressió creativa implícit en les competències CE 2, CE 3, CE 4, CE 5 i CE 6, en les quals els recursos digitals es presenten com a mitjans facilitadors per a desenvolupar processos creatius.

4. Sabers bàsics

4.1. Introducció

En aquest apartat es presenten els sabers bàsics de la matèria de Creativitat Musical.

Els sabers bàsics són el conjunt de coneixements necessaris per a garantir l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques, podent ser ampliat i adaptats pel professorat en funció del perfil de l'alumnat i del context escolar. Aquests sabers bàsics es distribueixen en dos blocs que, al seu torn, es divideixen en subblocs (SB).

El primer bloc, Percepció i anàlisi, fa referència als sabers que es treballaran des del vessant perceptiu del so, detallats en el subbloc Contextos musicals i culturals amb l'anàlisi d'obres, estils i corrents d'avantguarda, l'evolució de la seva notació, així com amb propostes artístiques inspirades en l'entorn sonor, amb el suport de notacions gràfiques convencionals i no convencionals. El

subbloc Elements del so i estructura musical recull els sabers relacionats amb les possibilitats que ofereix el tractament del so i els objectes sonors de l'entorn per a la producció de creacions artístiques.

El segon bloc, Interpretació i creació, fa referència a l'ús de diferents llenguatges per a la improvisació, l'experimentació, la interpretació i la creació. Aquests sabers es recullen, en primer lloc, en el subbloc Expressió individual i col·lectiva, que abasta els sabers relacionats amb la lectura musical, sonorització, creació de lletres, composició, improvisació guiada i experimentació; i, en segon lloc, en el *subbloc Projectes artístics, dedicat a l'elaboració de produccions artístiques i a la participació activa de l'alumnat en totes les seves fases.

Cal destacar que els dos blocs s'interrelacionen i poden treballar-se de forma integrada, la qual cosa permet un enfocament global necessari per al seu desenvolupament i adquisició.

Bloc 1. Percepció i anàlisi

SB. 1.1. Contextos musicals i culturals

Les avantguardes musicals: música concreta, música electrònica, minimalisme musical i música aleatòria. L'evolució de la notació musical en els segles XX i XXI.

La música valenciana contemporània.

Característiques i qualitats expressives i comunicatives dels formats, suports i materials de les pràctiques artístiques contemporànies.

Llenguatges gestuals i gràfics per a la composició artística.

Paisatges sonors.

Perspectiva de gènere, estereotips i expressions de violència en relació a la música.

Propostes sonores i multidisciplinàries des d'una perspectiva contemporània: actuacions en viu i registrades per mitjans audiovisuals.

SB.1.2. Elements del so i estructura musical

L'organització i transformació dels elements del so i l'estructura musical en la creació sonora.

Objectes sonors de l'entorn pròxim.

Agressions acústiques de l'entorn sonor.

Terminologia musical. Argumentació oral i escrita.

Bloc 2: Interpretació i creació

SB.2.1. Expressió individual i col·lectiva

Pautes de creació i interpretació musical amb acompanyaments bàsics.

Xifratge anglosaxó (o americà). Roda d'acords.

La creació artística com a procés de recerca: connexió amb altres àrees de coneixement.

Notació musical convencional i no convencional. Partitures gràfiques.

La creació musical i multidisciplinària a partir d'instruments, objectes sonors i l'experimentació sonora.

Sonorització d'audiovisuals, imatges i textos.

Mecanismes de creació de lletres per a peces musicals.

La composició i improvisació guiada a partir del llenguatge gestual i/o gràfic.

La construcció i transformació d'objectes sonors i instruments musicals. Pautes bàsiques de cura i manteniment d'espais i materials de treball.

Recursos digitals per a la interpretació i creació sonora, l'edició de partitures, l'enregistrament i l'edició d'àudio.

Normativa vigent en l'ús i difusió de propostes artístiques.

SB.2.2. Projectes artístics

Fonaments teòrics de la producció creativa. Fases del procés creatiu i posada en escena.

Estudis, professions i oportunitats relacionats amb la creació i interpretació musical.

Pautes d'atenció, percepció i memòria per a la creació musical i artística.

Respecte i empatia amb les aportacions del grup en el procés de treball col·lectiu.

Recursos digitals i de les TIC aplicats a la creació i difusió de projectes artístics.

5. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de la matèria

Les situacions d'aprenentatge en la matèria de Creativitat Musical exigeixen disposar d'espais, temps i formes d'organització apropiats per a realitzar un conjunt d'activitats articulades que promoguin l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques. És fonamental parlar esment a l'entorn pedagògic en el qual es produeix el procés de *ensenyança-aprenentatge per a establir determinats principis en el seu disseny.

L'actuació del professorat ha d'estar orientada a impulsar el desenvolupament de les competències específiques de manera progressiva i seqüenciada, a partir de la consolidació gradual dels sabers bàsics proposats.

De la mateixa manera, aquestes situacions i accions han d'afavorir el descobriment a partir de l'exploració personal i col·lectiva, així com contribuir a la seva adaptació al context particular de cada centre educatiu. S'ha d'afavorir l'autoconfiança de l'alumnat i, en conseqüència, no s'ha de penalitzar l'error, sinó més aviat identificar-lo com una oportunitat per a generar nous plantejaments o propostes creatives. Resulta especialment interessant plantejar aprenentatges en forma de reptes, projectes i recerques a partir de l'experimentació o produccions artístiques que facilitin l'aplicació dels coneixements adquirits, de manera individual i col·lectiva, i que promoguin la transferència de sabers en relació amb altres matèries.

En l'entorn pedagògic en el qual es desenvolupa l'alumnat s'ha de fomentar una varietat de tipus d'agrupament que inclogui tant propostes individuals de desenvolupament autònom que permetin una anàlisi i reflexió pròpia, com també la formació de petites agrupacions i el gran grup. Uns espais d'aprenentatge on l'alumnat mostri iniciativa i pugui assumir riscos, així com expressar les seves pròpies idees i consensuar acords.

Els espais per a desenvolupar l'aprenentatge de la matèria han d'afavorir el treball experimental i col·laboratiu amb recursos materials i digitals adequats. Aquests recursos no sempre són possibles i, per tant, no sempre han d'estar lligats als últims desenvolupaments tecnològics. Més bé es tracta de buscar detonants i elements amb els quals treballar i inspirar-se, a partir de la realitat del centre i de l'entorn directe de l'alumnat.

El professorat adquireix un paper determinant acompanyant durant els processos de percepció, anàlisi, interpretació i creació, en aportar les seves pròpies experiències i facilitar la reflexió i intercanvi d'idees. L'alumnat hauria d'anar adquirint autonomia i responsabilitat, per a aconseguir un equilibri entre les seves propostes i les valoracions orientatives realitzades sobre aquestes.

Des del punt de vista pedagògic, la creació implica participar activament en la construcció i expressió del coneixement. Per a això, s'aprofundirà en la música mitjançant l'exploració, la manipulació, la improvisació i la producció artística en general i sonora en particular, establint un vincle entre el didàctic i l'artístic.

Dissenyar situacions significatives d'aprenentatge implica inspirar-se en els interessos, referents culturals i experiències de l'alumnat per a poder establir aquests vincles. Aquesta circumstància requereix despertar el seu interès i compromís, estimular el seu pensament i donar resposta a possibles situacions problemàtiques.

El procés de creació i la seva materialització en forma de projectes no sempre és un procés lineal, concret i tancat, ja que es pot presentar de manera circular o seguint diferents direccions simultànies per a obtenir els resultats desitjats.

Les situacions d'aprenentatge han de promoure la utilització de llenguatges gestuals, gràfics o audiovisuals que possibilitin i estimulin la creativitat i la

imaginació de l'alumnat, així com el desenvolupament de capacitats musicals i interdisciplinàries.

La notació gràfica com a recurs didàctic es presenta com un punt de trobada entre les arts visuals i la música. La correspondència entre elements visuals i sonors que es dona en la partitura gràfica afavoreix relacions entre diferents àmbits i una visió interdisciplinària per a l'alumnat.

És una oportunitat per a establir connexions entre les matèries de 3r de l'ESO d'Educació Plàstica i Visual i Creativitat Musical, acostumades a ser plantejades de manera independent i especialitzada.

Les pràctiques associades a l'aprenentatge formal adquirit en nivells anteriors i a l'aprenentatge informal en un entorn sonor i musical característic de la societat actual s'han de tenir en compte perquè l'alumnat aprengui i reflexioni sobre la música que escolta a través de diversos mitjans de comunicació, en el maneig d'apps musicals o en la visualització de vídeos i videotutorials en la xarxa, entre altres.

Així mateix, és important implicar l'alumnat en la conservació del material, equipament i infraestructures escolars de l'aula, a partir de la reflexió sobre la necessitat d'establir normes i valors que presideixin les seves accions.

L'ús de diversos tipus d'avaluació com la *heteroavaluació, l'autoavaluació i la coavaluació permeten avaluar tant el procés d'aprenentatge com el producte final. S'hauria de disposar de diversitat d'instruments d'avaluació concordes a l'esdevenir de la matèria que ajuden a comprovar el grau d'adquisició de l'aprenentatge per a poder establir els ajustos pertinents durant el procés.

És fonamental l'atenció a la diversitat personal i cultural, per la qual cosa s'haurien de proporcionar espais educatius que afavoreixin l'ampliació de referents i possibilitin l'obertura de mirades enfront dels reptes educatius plantejats, així com abordar qüestions referides als rols de gènere, estereotips i expressions de violència en relació a la música, dins i fora de l'aula.

Els processos d'ensenyament-aprenentatge i les activitats basades en la interpretació i creació artística s'hauran de realitzar seguint els principis del Disseny Universal d'Aprenentatge.

Així mateix, es fomentarà la tolerància i el respecte a les diferents propostes i opinions, reconeixent la diversitat cultural i artística. De la mateixa manera, s'ha d'afavorir la igualtat d'oportunitats en l'aprenentatge de la matèria i l'accés a tot l'alumnat. Totes les activitats que es realitzen han de garantir la convivència i els valors democràtics. A més, s'ha de promocionar la participació activa en el centre i fora d'ell, donant a conèixer el treball d'aula des d'una perspectiva sostenible i contribuint així a la consecució dels reptes i desafiaments del segle XXI.

6. Criteris d'avaluació

CE 1. Identificar els elements compositius, estructurals i comunicatius de creacions sonores i interdisciplinàries contemporànies, valorant críticament la seva dimensió estètica.

CE 1.1. Reconèixer els elements compositius i estructurals de les peces musicals i interdisciplinàries contemporànies estudiades, a través de l'escolta i el visionat, relacionant-los entre si i descrivint-los mitjançant una terminologia musical adequada.

CE 1.2. Identificar la finalitat comunicativa de les creacions sonores i interdisciplinàries, i valorar la seva qualitat artística mitjançant l'emissió de judicis crítics i estètics, de manera oral i escrita.

CE 1.3. Valorar la diversitat artística i cultural de les propostes estudiades i respectar les aportacions de la resta del grup.

CE 2. Analitzar els elements sonors de l'entorn més pròxim mitjançant l'escolta activa, i explorar les possibilitats que ofereixen per a la creació artística.

CE 2.1. Analitzar els diferents elements que configuren els paisatges sonors de l'entorn pròxim mitjançant una escolta activa, proposant solucions a les agressions acústiques que l'emboliquen.

CE 2.2. Explorar les possibilitats que ofereixen els objectes i materials de l'entorn en la creació artística mitjançant la recerca, experimentació i transformació sonora dels elements que el constitueixen, amb el suport de recursos digitals i des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible.

CE 3. Interpretar peces de música urbana i creacions sonores i interdisciplinàries pròpies, mitjançant l'ús de la veu, el cos, instruments convencionals i no convencionals, amb el suport del llenguatge musical i partitures gràfiques, de manera individual i col·lectiva.

CE 3.1. Interpretar peces de música urbana amb el suport del llenguatge musical, de manera individual i col·lectiva.

CE 3.2. Interpretar creacions sonores i interdisciplinàries pròpies, mitjançant l'ús de la veu, el cos, instruments convencionals i objectes sonors, amb el suport de partitures gràfiques i recursos digitals.

CE 3.3. Elaborar partitures gràfiques i representacions de notació no convencional com a suport a les interpretacions i creacions desenvolupades, per a afavorir la seva comprensió i producció.

CE 4. Realitzar improvisacions guiades musicals o interdisciplinàries, utilitzant llenguatges gestuals i gràfics, a través de processos individuals i col·lectius.

CE 4.1. Relacionar diferents codis artístics amb la improvisació musical i interdisciplinària.

CE 4.2. Realitzar improvisacions guiades musicals o interdisciplinàries, mitjançant l'ús de llenguatges gestuals i gràfics, mostrant autoconfiança i valorant les propostes de la resta del grup.

CE 5. Crear i posar en escena projectes sonors i interdisciplinaris, individuals i col·lectius, mitjançant l'ús de diversos llenguatges artístics, assumint diferents rols en les seves fases i valorant tant el procés com el resultat.

CE 5.1. Participar activament en els processos de planificació, creació, edició i difusió de projectes sonors i interdisciplinaris, aportant valoracions crítiques sobre el procés i el resultat.

CE 5.2. Relacionar els rols experimentats durant les fases del procés creatiu i la seva posada en escena, amb les professions i oportunitats de desenvolupament personal.

CE 5.3. Produir projectes sonors i interdisciplinaris, mitjançant l'ús de diversos llenguatges musicals, corporals, gràfics, visuals, audiovisuals i/o plàstics, incorporant i relacionant sabers adquirits en altres matèries de manera individual i col·lectiva.

CE 6. Emprar recursos digitals en processos de creació sonora i interdisciplinària, mitjançant la incorporació de les possibilitats expressives, comunicatives i artístiques, amb actitud reflexiva, respectant la normativa vigent d'ús i difusió.

CE 6.1. Seleccionar la informació rellevant i els recursos necessaris en diferents mitjans digitals durant els processos de recerca, de manera reflexiva, crítica i contrastada.

CE 6.2. Emprar recursos digitals que afavoreixin les possibilitats expressives, comunicatives i artístiques en processos de creació sonora i interdisciplinària.

CE 6.3. Respectar les llicències d'ús i la normativa vigent de protecció de dades i autoria durant els processos de recerca, experimentació, interpretació, creació i difusió de les propostes i projectes desenvolupats.

Curs 4º ESO

1. Introducció

La matèria de Música és present de manera obligatòria en els dos primers cursos de l'Educació Secundària i, per aquest motiu, el nivell competencial que tot l'alumnat ha d'adquirir al llarg de l'etapa finalitza en el 2n curs. En el 4t curs de l'etapa, la música és una matèria optativa amb competències específiques pròpies, que marquen el nivell de desenvolupament competencial que l'alumnat ha d'assolir, amb sabers bàsics necessaris per a l'adquisició i el desenvolupament d'aquestes competències, i amb criteris d'avaluació corresponents. Els aprenentatges essencials, establits pel currículum de la matèria de Música per a tot l'alumnat quan finalitzi el 2n curs, pretenien consolidar els coneixements adquirits en l'etapa de primària i donar una visió general dels diferents contextos musicals i culturals proposats, també pretenien fomentar la interpretació i la creació musical, i promoure l'elaboració de projectes artístics. Davant d'aquestes línies plantejades, proposem continuar amb la progressió establida en els cursos anteriors i aprofundir en les músiques del món, en la música tradicional i històrica de l'entorn de l'alumnat, i en la música present al llarg del segle XX fins a l'actualitat.

2. Competències específiques de la matèria de Música

2.1. Competència específica 1

Identificar propostes musicals corporals i multidisciplinàries en els diferents contextos de creació, reconeixent la funció cultural i social d'aquesta matèria a través de la percepció activa, amb sentit crític, i una actitud oberta i respectuosa.

2.1.1. Descripció de la competència

En els diferents contextos que envolten l'alumnat, resulta fonamental identificar propostes musicals, corporals i multidisciplinàries a partir de la percepció i l'anàlisi pròpia. En aquest procés actiu d'identificació, s'han de reconèixer els elements més característics dels estils o els gèneres representatius de les diferents danses i músiques a través de canals (físics i/o virtuals) que permeten una aproximació al coneixement d'aquests gèneres. Així mateix, és important reconèixer les diferents funcions culturals i socials, tenint en compte l'origen i l'evolució, l'estudi de la perspectiva de gènere, així com identificar els mites, els estereotips i els diferents rols transmesos a través de la música i la dansa.

Davant de les diferents propostes, l'alumnat ha de ser capaç d'identificar les característiques més representatives com a receptor i consumidor, des d'un vessant crític, mostrant una actitud oberta i una disponibilitat per a percebre i analitzar diferents estils de música des del respecte i l'interès davant dels diferents contextos i cultures.

2.2. Competència específica 2

Analitzar els elements estructurals i tècnics de diferents manifestacions musicals i expressar opinions de manera crítica i creativa, valorant els gustos i les identitats musicals dels altres.

2.2.1. Descripció de la competència

Les manifestacions musicals són presents en la vida de l'ésser humà i és, per això, que la percepció de la música forma part de l'entorn pròxim. Davant de la quantitat de propostes musicals que hi ha, és necessari poder analitzar els elements que les conformen des d'un vessant estructural i tècnic, ja que, a partir d'aquesta anàlisi, es poden formar i manifestar opinions diferents sobre els estils estudiats.

Aquestes manifestacions s'han de fer des d'una perspectiva crítica i constructiva, de manera que afavorisca la creativitat musical i la capacitat argumentativa oral i escrita de l'alumnat. Alhora, en aquest procés d'anàlisi, cal posar l'accent en la detecció de possibles agressions acústiques i plantejar i aplicar solucions des de la reflexió crítica i la sensibilització.

Al mateix temps, és important el respecte a les opinions dels altres des de l'escolta i l'empatia, valorant-ne els gustos musicals, per a poder conèixer els diferents estils i gèneres que conformen la identitat musical.

2.3. Competència específica 3

Construir propostes musicals basades en la interpretació, la improvisació, la sonorització i l'experimentació amb el so, el cos i els mitjans digitals, i seleccionar els recursos necessaris desenvolupant habilitats tècniques i d'autoconfiança.

2.3.1. Descripció de la competència

Aquesta competència fa referència al desenvolupament de l'expressió musical i corporal mitjançant la Interpretació de diferents propostes, així com la improvisació guiada i lliure, de manera individual i grupal.

En la matèria de Música, s'ha de fomentar la interpretació com a forma d'expressió i comunicació, i l'ús de formes interpretatives, com ara la improvisació, la sonorització de textos i d'imatges, referenciant la música i el cinema com a exemple. Un altre aspecte que cal incentivar és la utilització dels mitjans digitals per a la construcció de propostes musicals.

Al mateix temps, és recomanable fer interpretacions en públic i valorar els assajos com a espais d'escolta i aprenentatge perquè el procés musical, com

passa en qualsevol manifestació artística, puga acomplir la finalitat última: l'execució i el gaudi de l'intèrpret i el públic. Per a aquest procés constructiu, cal seleccionar els recursos necessaris pel que fa a l'instrumental, les partitures, els mitjans digitals i l'ús de llenguatge convencional o no convencional, entre altres.

Les diferents manifestacions s'han de realitzar de manera individual i grupal mitjançant actuacions que permeten el desenvolupament de les habilitats tècniques i interpretatives de l'alumnat, tenint en compte la millora de les capacitats, l'autoestima, l'autoconfiança i el control de les emocions, de manera que s'afavorisca l'educació integral pròpia.

2.4. Competència específica 4

Crear projectes musicals i interdisciplinaris, seguint les fases d'elaboració i identificant les professions vinculades, mostrant interès i iniciativa; i valorar tant el procés com el resultat.

2.4.1. Descripció de la competència

La creació de projectes musicals i interdisciplinaris suposa la integració de coneixements de la matèria de Música, d'altres matèries i de l'ús dels diferents recursos disponibles. Per a aquesta creació, l'alumnat ha de seguir les fases pròpies de disseny, de planificació i d'elaboració de diferents projectes. Al mateix temps, i des d'una perspectiva igualitària, ha de conèixer les diferents professions que intervenen en els projectes, en el desenvolupament i en els diferents àmbits relacionats amb la indústria i la pràctica musical.

Aquest procés permet promoure l'interès i la iniciativa en l'alumnat amb la finalitat d'afavorir la participació activa i desenvolupar els processos d'elaboració, de producció i de participació, així com de difusió, del resultat final.

2.5. Competència específica 5

Utilitzar recursos digitals per a l'escolta, la interpretació, la investigació, la sonorització, la creació i la difusió de projectes artístics, així com per a l'edició de so i imatge de manera crítica i responsable, aplicant la normativa vigent.

2.5.1. Descripció de la competència

La tecnologia digital és present en tots els àmbits de la vida, inclosa l'educació formal, per la qual cosa és necessari aprendre a utilitzar recursos digitals en els diferents aspectes treballats en la matèria.

La incorporació de les tecnologies als processos d'escolta, interpretació, investigació, sonorització i creació inclou l'ús d'aplicacions, webs i programes que contribueixen al desenvolupament de la competència digital, la qual cosa fomenta en tot moment la difusió dels projectes artístics realitzats a l'aula i/o centre.

Al mateix temps, s'han d'utilitzar recursos diversos que permeten l'edició de so i imatge, recursos aquests necessaris per a donar cobertura a diferents propostes d'elaboració de projectes artístics.

Aquesta utilització dels recursos digitals implica la valoració i la discriminació de la informació disponible des d'una posició crítica i responsable, atenent en tot moment la normativa vigent quant a protecció de dades i drets de propietat intel·lectual, i triant les llicències d'ús pertinents.

3. Sabers bàsics

3.1. Introducció

Els sabers bàsics de la matèria de Música en 4t ESO s'organitzen en dos blocs en continuïtat amb l'estructura adoptada en l'Educació Primària i en els dos primers cursos de l'Educació Secundària Obligatoria.

El bloc 1, Percepció i anàlisi, inclou un conjunt de sabers que es treballen des del vessant perceptiu del so i l'anàlisi corresponent. El bloc es divideix en dos subblocs: 1.1. Contextos musicals i culturals i 1.2. Elements estructurals i tècnics.

El bloc 2, Interpretació i creació, fa referència a l'ús de llenguatge musical i altres llenguatges per a la improvisació, la interpretació, la sonorització, l'experimentació i la creació. Aquests sabers es presenten en dos subblocs: 2.1. Expressió individual i col·lectiva, i 2.2. Projectes artístics.

Bloc 1. Percepció i anàlisi

SB. 1.1. Contextos musicals i culturals (CE1, CE2)

G.1. Obres i intèrprets

- Evolució de la música i de la dansa a Espanya. Característiques i obres d'estils i períodes històrics diferents des dels inicis fins a l'actualitat.
- Mites, estereotips i rols de gènere transmesos a través de la música i la dansa.
- Professions musicals des d'una perspectiva igualitària.
- Compositores i compositors d'estils i èpoques diferents.
- Intèrprets i grups de l'actualitat: actuacions en viu i registrades per mitjans audiovisuals

G2. Patrimoni musical

- Músiques i danses de diverses cultures del món: característiques, funcions i influències en altres estils musicals.
- La música tradicional i en l'actualitat de la Comunitat Valenciana. Evolució, repertori, danses, estils, esdeveniments i manifestacions.
- Música popular urbana i contemporània.
- L'evolució del so i la música en els mitjans audiovisuals i les tecnologies digitals.
- La música i la relació amb altres arts i llenguatges. La música al cinema.

G3. Gèneres musicals, escènics i audiovisuals

- La música en les arts escèniques i audiovisuals: teatre, dansa, òpera, teatre musical, cinema i videodansa.
- L'evolució dels gèneres de la música i la dansa a Espanya.

G4. La veu i els instruments. Agrupacions

- Instruments i agrupacions vocals i instrumentals representatius de músiques i danses del món i de la música i la dansa al llarg de la història a Espanya.
- Organologia de la música tradicional i en l'actualitat de la Comunitat Valenciana.
- Instruments i formacions en la música popular urbana i contemporània.
- Instruments no convencionals des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible

G5. El consum musical

- La música en els mitjans de comunicació.
- El consum en l'actualitat: aplicacions, xarxes i plataformes digitals.
- La indústria musical. Professions en la indústria i en la pràctica musical.
- Funcions socials de la música en l'actualitat.
- Silenci, so, soroll i escolta activa. Sensibilització i actitud crítica davant de les agressions acústiques i el consum musical indiscriminat.

G6. Terminologia i normes de comportament

- Terminologia musical. Argumentació oral i escrita.
- Pautes d'atenció i comportament en l'audició musical i davant de diferents propostes artístiques. Actitud oberta i valorativa.

SB.1.2. Elements estructurals i tècnics (CE1, CE2, CE5)

G1. Melodia i harmonia

- Escales i modes representatius en les músiques del món i en la música popular urbana
- Funció melòdica en la música cinematogràfica i en els mitjans de comunicació.
- Elements melòdics en la música tradicional i actual de la Comunitat Valenciana.
- Tonalitats i modulacions bàsiques.
- L'harmonia. Funcions harmòniques. La roda d'acords.
- Textures musicals en els diferents estils estudiats.

G2. Estructura i forma

- Formes musicals utilitzades en els diferents períodes, estils i cultures.

G3. Recursos digitals i de les TIC relacionats amb la percepció

- Aplicacions, webs i programes d'edició de partitures, gravació i edició d'àudio.

Bloc 2. Interpretació i creació

SB.2.1. Expressió individual i col·lectiva (CE3, CE4)

G1. Interpretació i tècnica vocal i instrumental

- Tècnica i repertori vocal, instrumental i corporal.
- Obres representatives de les músiques i les danses del món, de la música i la dansa històrica a Espanya i de la música tradicional i actual de la Comunitat Valenciana.
- Repertori de música popular urbana, música cinematogràfica i en els

mitjans de comunicació.

- Progressions bàsiques d'acords

G2. Cura instrumental

- La cura i el manteniment dels instruments musicals.
- La construcció d'instruments no convencionals des d'una perspectiva de desenvolupament sostenible.

G3. Creació i improvisació

- El text de la cançó: la creació de textos i la musicalització.
- Tècniques per a la improvisació guiada i lliure en propostes vocals, instrumentals o multidisciplinàries.
- Sonorització d'audiovisuals, imatges i textos.
- Pautes de creació musical guiada de melodies senzilles amb acompanyaments bàsics.

G4. La notació musical

- Notació musical convencional i representacions gràfiques no convencionals aplicats a la interpretació.

G5. El cos com a mitjà d'expressió

- Tècnica corporal.
- Percussió amb objectes sonors. La percussió corporal.
- Pautes per a la creació i la improvisació de coreografies.
- Danses del món i danses històriques i tradicionals a Espanya.
- Balls de música popular, urbana i contemporània.

SB.2.2. Projectes artístics (CE3, CE4, CE5)

G1. Planificació

- Fases d'un projecte artístic musical i interdisciplinari.
- Àmbits artístics i professionals que intervenen en els projectes i/o les fases.

- Estratègies de cerca, selecció i reelaboració d'informació de qualitat.

G2. Producció artística

- Projectes basats en la veu, els instruments i l'expressió corporal, utilitzant els elements del llenguatge musical convencional i no convencional.

G3. Arts escèniques

- Elements estructurals i tècnics de les arts escèniques.

G4. Tecnologia per a la producció musical

- Recursos digitals i de les TIC aplicades a l'elaboració de projectes artístics.
 - Aplicacions, webs i programes d'edició de partitures, gravació i edició de so.
 - Llicències d'ús, autoria i protecció de dades. Plantejaments i hàbits de consum ètics i responsables.
- ## **G5. Actitud**

- Pautes d'atenció i comportament en la participació en els diferents projectes artístics.
- El control de les emocions en la millora de la interpretació en públic.

4. Criteris d'avaluació

Competència específica 1

Identificar propostes musicals corporals i multidisciplinàries en els diferents contextos de creació, reconeixent la funció cultural i social que tenen, a través de la percepció activa, amb sentit crític i actitud oberta i respectuosa.

CE1.1. Seleccionar propostes musicals, corporals i multidisciplinàries en diferents contextos a partir de la percepció activa, reconeixent les funcions culturals i socials.

CE1.2. Elaborar judicis crítics sobre les funcions de les propostes musicals, corporals i multidisciplinàries, emprant una terminologia adequada i amb actitud oberta i respectuosa.

- CE1.3. Apreciar les diferents músiques en el context propi, reconeixent les funcions i la importància en el moment en què es produeixen.

Competència específica 2

Analitzar els elements estructurals i tècnics de diferents manifestacions musicals, expressar opinions de manera crítica i creativa, valorant els gustos i les identitats musicals dels altres.

- CE2.1. Identificar els elements estructurals i tècnics de les diferents manifestacions musicals, respectant els diferents gustos i valorant la identitat musical individual i del grup.
- CE2.2. Expressar, de manera crítica i creativa, opinions sobre les diferents manifestacions artístiques de manera oral i escrita, utilitzant la terminologia adequada.
- CE2.3. Aplicar solucions a les agressions acústiques de l'entorn pròxim mitjançant l'anàlisi, la reflexió i la sensibilització.

Competència específica 3

Construir propostes musicals basades en la interpretació, la improvisació, la sonorització i l'experimentació amb el so, el cos i els mitjans digitals; seleccionar els recursos necessaris; i desenvolupar habilitats tècniques i d'autoconfiança.

- CE3.1. Interpretar propostes musicals, utilitzant els elements del so, el cos i els mitjans digitals, afavorint la millora de les habilitats tècniques i personals i enriquint la identitat pròpia i la del grup.
- CE3.2. Crear propostes musicals mitjançant improvisacions, afavorir el respecte, l'empatia i la cohesió grupal.
- CE3.3. Experimentar amb les possibilitats expressives i comunicatives del so mitjançant la sonorització, seleccionar els recursos necessaris i afavorir l'autoconfiança i l'autoestima.
- CE3.4. Expressar idees, sentiments i emocions sobre les propostes realitzades, mostrant respecte davant de les manifestacions realitzades.

Competència específica 4

Crear projectes musicals i interdisciplinaris, seguint les fases d'elaboració i identificar les professions vinculades, mostrant interès i iniciativa, i valorar tant el procés com el resultat.

- CE4.1. Planificar projectes musicals i interdisciplinaris, especificant les diferents fases i valorant les diferents professions que hi intervenen.

□ CE4.2. Crear projectes musicals i interdisciplinaris, parant atenció tant al procés com al producte i valorar-ne els resultats.

□ CE4.3. Aplicar els coneixements adquirits en diferents disciplines en la creació de projectes artístics, mostrant interès i iniciativa.

Competència específica 5

Utilitzar recursos digitals per a l'escolta, la interpretació, la investigació, la sonorització, la creació i la difusió de projectes artístics, així com per a l'edició de so i imatge, de manera crítica i responsable, aplicant la normativa vigent.

□ CE5.1. Seleccionar informació i recursos en diferents aplicacions, webs i plataformes digitals de manera contrastada, valorant la informació que presenten de manera crítica i responsable.

□ CE5.2. Utilitzar recursos digitals i de les TIC per a l'edició, la gravació i la reproducció del so i la imatge, així com en els processos de percepció, interpretació, investigació, creació i difusió dels projectes musicals interdisciplinaris realitzats.

□ CE5.3. Exercir un consum digital responsable en les diferents fases dels projectes artístics, respectant les llicències d'ús i la normativa vigent de protecció de dades i autoria.

DISTRIBUCIÓ TEMPORAL DE LES UNITATS DIDÀCTIQUES

La distribució temporal de les unitats didàctiques anirà adaptant-se al ritme de la classe. L'objectiu del departament és donar 3 unitats per trimestre, distribuïdes en el temps segons els seus continguts i dificultats.

METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

➤ Metodologia general i específica de l'àrea o matèria

En aquest projecte, els objectius, continguts i criteris d'avaluació s'estableixen per a la totalitat de l'etapa, sent una proposta curricular oberta i flexible, deixant llibertat al professor perquè adapte, modifiqui i adapte el mètode als seus alumnes i a l'entorn educatiu.

Utilitzem una metodologia activa basada en l'aprenentatge significatiu amb un procediment recurrent, cíclic o en espiral.

El plantejament s'ha realitzat des d'un punt de vista global. Les unitats

didàctiques s'elaboren tenint com a base un tema puntual que es relaciona amb l'àrea (cantar, ballar, el llenguatge musical, els instruments...) o un tema d'actualitat o que és especialment atractiu per als alumnes (música actual, música del cinema...). Aquest tema, relacionat amb la música, la cultura i la societat, s'utilitza com a pretext per a treballar els distints blocs de contingut marcats pel disseny curricular de Secundària, de forma que en cap moment es dóna una imatge parcial o fragmentada de la música. La base del mètode és el treball amb el so i la seua representació en el llenguatge musical mitjançant els tres mitjans d'expressió principals: la veu, els instruments i el moviment, la seua evolució a través del temps i la seua integració en els mitjans tecnològics.

S'ha rebutjat la teorització excessiva, ja que tots els continguts s'exposen amb claredat de forma esquemàtica, i es dóna prioritat a les estratègies de procediments i al desenvolupament d'actituds. És a dir, a la pràctica activa de la música i al seu gaudi des de les funcions d'oient, intèrpret i crític.

Els procediments es desenvolupen en diferents àmbits d'aprenentatge:

- a)** Àudio-perceptiu: partint del so i la valoració del silenci, discrimina i ordena la percepció auditiva dels paràmetres i elements de la música.
- b)** Interpretatiu: consisteix en la pràctica musical vocal, instrumental i de moviment.
- c)** Psicomotor: contribueix al desenvolupament de conductes motrius relacionades amb la coordinació general, la coordinació de praxis, la lateralitat i la percepció espai-temporal.
- d)** Creatiu o ideatiu: es treballa específicament la creació i composició musical a partir de la improvisació.
- e)** Notatiu: el llenguatge musical o sistema de codis mitjançant els quals representem el so està present com un aspecte en el desenvolupament de la musicalitat.
- f)** Analític i crític: s'estudien, comenten i valoren les produccions que interpreten i escolten.

El plantejament del mètode s'ha fet partint de la diversitat cultural del moment en què ens trobem. Es treballen específicament les competències bàsiques i l'atenció a la diversitat, no fent distincions entre llengües, races, sexes, etc.

S'ha partit del coneixement psicològic de les edats que ens ocupen en l'Educació Secundària, tant des del punt de vista intel·lectual i afectiu com musical. Per això, molts dels compassos, tonalitats i àmbits vocals i instrumentals de peces musicals per interpretar s'han adaptat a les seues capacitats.

També s'ha considerat el coneixement sociològic. S'ha adaptat al nivell de coneixements que marca el currículum de Secundària, però també a la realitat

dels centres educatius, en els quals cada vegada existeix més diversitat de nivells.

Intenta afavorir la construcció d'aprenentatges significatius, en relacionar allò que l'alumne ja sap amb els nous aprenentatges, de forma que aquests últims s'integren en la seua estructura cognitiva. La majoria dels procediments que es plantegen han de realitzar-los els alumnes per sí mateixos, a través de la pràctica i recolzats per una motivació interior.

Té un enfocament divertit i lúdic, amb l'objectiu de facilitar, de forma amena i fàcil, la comprensió de la música en tots els seus aspectes, però no està exempt d'una serietat en l'aprenentatge. És molt important que s'afavorisca a l'aula un clima agradable i de convivència grata.

El principal recurs del mètode és l'audició musical, entesa aquesta no sols com una exemplificació d'explicacions històriques, sinó com una activitat degudament preparada que recorre a diverses estratègies metodològiques. Orienta l'alumne cap a la identificació dels elements integrants del discurs musical. També pretén informar de les diferents maneres d'emprar la música, la relació que guarda amb altres llenguatges artístics i la funció que aconsegueix en la societat actual, en la qual els avanços tecnològics i el consumisme indiscriminat obliguen a què s'oriente a l'alumne a aprendre a consumir i a valorar cada música segons el seu estil i funció.

Les capacitats d'expressió i de percepció del fenomen musical s'uneixen en el llenguatge musical, format pels codis musicals, que afavoreixen el desenvolupament de l'expressió i comprensió de la música. Els seus paràmetres i elements essencials estan presents en tots els procediments i estratègies d'intervenció didàctica.

Capacitats d'expressió

L'expressió vocal i el cant és, junt a l'expressió instrumental i el moviment, un dels mitjans essencials d'expressió. La cançó té un component musical i semàntic extraordinari, per això serà un dels continguts essencials de la classe de música; pot ser acompanyada pels instruments i és un magnífic recurs per al moviment i el desenvolupament del treball cooperatiu.

L'expressió instrumental, un altre gran recurs de l'expressió musical, parteix de la consideració del propi cos com instrument musical i pot realitzar-se amb un instrument individualment o mitjançant la pràctica de conjunts instrumentals. Els instruments més habituals són la flauta dolça o de bec, la guitarra, la percussió de làmines, els teclats i la xicoteta percussió.

El moviment i la dansa són formes d'expressió corporal i al temps potencien el

desenvolupament psicomotor. A través de la dansa, s'experimenten i interioritzen elements bàsics comuns al llenguatge musical i corporal, tal com les nocions espai-temporals, altura sonora, graduacions, formes, processos formals, etc. En les activitats es plantejaran danses tradicionals i populars, formes de dansa per a peces instrumentals, representació escènica de cançons, danses antigues, modernes, etc. El treball d'aquest mitjà d'expressió no està exempt de dificultats i el professor haurà de respectar les peculiaritats de cada alumne, la seua imatge corporal i sensibilitat, per facilitar que es defineixca i puga expressar-se amb el moviment.

Atenció a la diversitat

Per diversitat entenem l'heterogeneïtat que existeix a les aules deguda a diferències en el nivell de coneixements previs, rendiment acadèmic, interessos i ritmes d'aprenentatge, i a la varietat sociocultural i lingüística. Així doncs, si es parteix del principi d'igualtat, queda manifesta la necessitat d'emprendre una sèrie d'accions per a compensar aquestes diferències, respectant sempre un treball comú de base que permeta la consecució dels Objectius Generals de l'Etapa i l'adquisició de les competències.

L'atenció a la diversitat està contemplada en el Decret 104/2018, d'equitat i inclusió i en el Decret 87/2015, que ens remet a la LOE i al Reial decret 1105/2014.

Detallem a continuació les mesures que durem a terme des d'aquesta programació.

- Mesures generals per a atendre la diversitat de ritmes d'aprenentatge (mesures de nivell II)
 - Per a atendre la diversitat de ritmes d'aprenentatge del grup, proposem una sèrie d'activitats de reforç i d'ampliació dels continguts. En qualsevol moment, qualsevol alumne/a pot necessitar-les. L'alumnat al qual les activitats de desenvolupament proposades per a tot el grup li resulten massa difícils, realitzarà les activitats adaptades a les seues capacitats. Aquestes tractaran els mateixos continguts, però d'una manera més guiada, amb ajudes i una dificultat menor, perquè després siguen capaços de realitzar les activitats de desenvolupament de manera més independent. A aquells/es alumnes que hagen realitzat les activitats de desenvolupament sense problemes i vegem que poden anar més enllà, els proposarem les activitats d'ampliació, que permeten aplicar els continguts apresos a noves situacions que ofereixen una major dificultat.
 - Altres mesures d'atenció a la diversitat podrien ser el desdoblament de grups o la introducció d'un segon professor de suport a l'aula per donar suport als alumnes amb necessitats educatives especials.

- Mesures de resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o que requerisca actuacions per a la compensació de les desigualtats (mesures de nivell III i nivell IV).

La LOE considera com a “alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu” el que requereix una atenció educativa diferent a l'ordinària per les seues altes capacitats intel·lectuals, per tindre una discapacitat, per tindre un historial escolar o social desfavorable, per dificultats específiques d'aprenentatge, o per haver-se incorporat tard al Sistema Educatiu Espanyol i presentar dificultats lingüístiques i/o en les seues competències.

Per a aquests/es alumnes es proposen les següents accions, que poden ser de nivell III o IV.

- El nivell III inclou l'organització d'activitats d'enriquiment o reforç i les adaptacions d'accés al currículum que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. El nivell IV inclou les adaptacions curriculars individuals significatives i les adaptacions d'accés que requereixen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries. En aquest nivell de resposta és preceptiu que el Departament d'Orientació realitze una avaluació sociopsicopedagògica prèvia i emeta un informe. En col·laboració amb aquest departament, l'equip docent elaborarà l'adaptació pertinent, que quedarà recollida en el pla d'actuació personalitzat (PAP) de l'alumne/a.

■ Alumnat amb altes capacitats intel·lectuals:

Es considera que un/a alumne/a presenta altes capacitats intel·lectuals quan maneja i relaciona múltiples recursos cognitius, o bé destaca especialment i de manera excepcional en el maneig d'un o diversos d'ells.

■ Alumnat amb necessitats educatives especials per limitació física, psíquica o sensorial i alumnat amb historial escolar o social desfavorable, o dificultats específiques d'aprenentatge:

Per a donar resposta a les necessitats d'aquest alumnat poden realitzar-se adaptacions d'accés al currículum que poden suposar modificacions en la metodologia, la presentació dels continguts, els procediments o els instruments d'avaluació, les condicions lumíniques o sonores de l'aula, el mobiliari, etc. També poden requerir un suport addicional (professor/a de Pedagogia Terapèutica i/o Audició i Llenguatge).

A més, per a els/as alumnes/as amb algun tipus de discapacitat, és possible que hàgem d'adaptar els materials. Per a això, comptarem, si és necessari, amb el

suport d'institucions que puguem oferir-nos material escolar específicament adaptat.

Si existeix desfasament curricular respecte al grup, d'almenys dos cursos, es realitzarà una adaptació curricular individual significativa ACIS. És possible que el desfasament faça necessària la modificació d'alguns elements prescriptius del currículum, com els Objectius Generals de l'Etapa, els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge avaluable.

Les adaptacions es desenvoluparan preferentment a l'aula ordinària, regint-se pels principis de normalització i inclusió. Encara que a vegades podran desenvolupar-se a l'aula del professor/a de Pedagogia Terapèutica.

■ Alumnat amb incorporació tardana al Sistema Educatiu Espanyol: El Departament d'Orientació marcarà les directrius a seguir de cara a la integració d'aquest alumnat en el Centre, vetllant pel principi d'equitat, i proporcionant-li els mitjans necessaris per a afrontar amb possibilitats d'èxit la seua escolarització.

Si l'alumnat té deficiències en algunes matèries, i/o greus manques en les llengües vehiculars del Centre, podrà acudir a l'aula de Pedagogia Terapèutica, on se li proporcionarà un reforç d'aquestes matèries i/o de les llengües vehiculars perquè pugui incorporar-se al grup tan prompte com siga possible. Si és necessari, també se li podrà realitzar una adaptació curricular individual significativa.

Activitats i estratègies d'ensenyança i aprenentatge

El present mètode de Música per a Educació Secundària Obligatòria consta dels materials següents, que formen una unitat, tot i que poden ser treballats en conjunt o de forma individual.

Components per a l'alumne

Llibreta pautaada

Llibreta d'apunts

Flauta de bec

Material aportat per el professorat

Recursos en Red

Components per al professor

Recursos variats del departament (Internet, editorials...

Tipus d'avaluació

Inicial : és el procés de recollida d'informació de l'alumnat d'un grup, al principi de curs i ens permetrà:

- Determinar el nivell de competència inicial de l'alumnat, tant al començament de curs, com a l'inici de cada unitat didàctica.
- Ajustar la programació d'aula a les necessitats i diversitat de l'alumnat del grup.
- Detectar les dificultats i necessitats específiques d'alguns alumnes en concret, permetent adoptar les mesures d'atenció a la diversitat i adaptacions curriculars adequades.

Aquesta recollida d'informació la durem a terme de la següent manera:

- ♦ **Avaluació inicial pròpiament dita:** cada tutor/a en col·laboració amb els respectius professors/es del grup, recopilarà la informació respecte a:
 - nivell de coneixements previs adquirits sobre la matèria.
 - hàbits d'estudi personal i grau d'autonomia en l'aprenentatgeLa recopilació d'aquestes dades no es pot circumscriure a una prova objectiva o examen puntual. Es dedicarà el primer mes del curs per a demanar aquesta informació.
- ♦ **Formativa:** Té com a principal finalitat la d'adequar els recursos d'ensenyament/ aprenentatge a les necessitats i característiques de l'alumnat per a possibilitar la consecució dels objectius. En aquest sentit vam considerar que l'avaluació ha d'interrelacionar-se amb les pròpies activitats i procés d'E/A, establint un feed-back, on es proporcionarà informació del nivell de desenrotllament d'aprenentatge de l'alumnat i l'adequació del procés d'ensenyança a realitzar. La plasmació concreta d'açò es realitzarà per mitjà del registre continu i l'adaptació de les unitats didàctiques a les necessitats de l'alumnat.
- ♦ **Contínua** : L'avaluació es converteix en un instrument imprescindible d'atenció a la diversitat. Contínua, tenint en compte que cal una constant revisió del procés educatiu, i formativa perquè permet anar adaptant les programacions a les necessitats de cadascun dels alumnes.
- ♦ **Personalitzada:** es tindrà en compte que els alumnes parteixen de situacions diferents.
- ♦ **Integradora:** exigeix tenir en compte les capacitats generals establides per l'etapa, a través dels objectius de les diferents matèries. L'avaluació no es

centrarà exclusivament en proves de caràcter puntual que només ens oferta informació sobre el nivell d'aprenentatge aconseguit per un alumne en un moment temporal concret. Al contrari, tota activitat inclosa en el procés d'ensenyament/aprenentatge serà susceptible de ser considerada en els distints registres de cada professor/a què els adaptarà al seu grup en funció de les directrius del departament o nivell educatiu. Aquest tipus d'avaluació permet que els alumnes amb dificultats puguin ser avaluats en moments i amb estratègies molt diverses, la qual cosa facilita la delimitació de les seues dificultats i l'aplicació de mesures compensatòries.

- ♦ **Sumativa:** Fa referència a l'avaluació dels resultats del procés d'aprenentatge dels alumnes. Es porta a cap al final d'un determinat període de formació. Serveix per a qualificar, promocionar, obtindre el títol, per a realitzar el Consell orientador al final de l'etapa (encara que es tenen en compte molts més aspectes a banda de les qualificacions com interessos, motivacions, actituds..) etc.

b) Criteris de qualificació

Per avaluar l'assignatura és procedirà de la següent manera:

- **BLOC 1: Percepció i Anàlisi 50%**

Vindrà donat per la nota dels controls fets durant el trimestre (teòrics) dels quals és farà la mitja.

Aquest percentatge no s'aplicarà si la mitjana dels exàmens no arriba a 3 (sobre 10).

- **BLOC 2: Interpretació i Creació 50%**

En este apartat és valoraran diversos aspectes:

- ✓ Treball diari, participació en els activitats de classe, i exàmens rítmic-instrumentals. **40%**
- ✓ Valorarem la participació activa en classe, el respecte als companys i al professor, la cura del material propi i del centre. **10%**

No es farà mitja si en qualsevol d'aquestos apartats la nota és 0.

c) Recuperació de pendents

L'alumne/a amb l'assignatura pendent del curs anterior realitzarà les següents activitats:

1. Fer els exercicis corresponents als temes dels quals s'examinaran i que entregaran al cap de departament.
2. Presentar-se als exàmens programats pel departament al llarg del present curs.

Aquells alumnes que hagen cursat l'assignatura de música en un grup de diversificació (3er) i no l'hagin superada també deuran realitzar aquestes activitats.

OBJECTIUS MÍNIMS

1r ESO

Competència específica 1

- ◆ Emetre opinions personals a partir de propostes musicals, corporals i multidisciplinàries, de manera oral o escrita, amb actitud oberta i terminologia adequada

Competència específica 2

- ◆ Reconèixer les qualitats del so, de manera combinada, les característiques i la representació gràfica.
- ◆ Identificar les veus i els instruments en diferents contextos sonors.

Competència específica 3

- ◆ Experimentar amb les possibilitats expressives i comunicatives del so i el cos
- ◆ Manifestar idees, sentiments i emocions per a afavorir processos comunicatius, d'empatia i respecte.

Competència específica 4

- ◆ Identificar els processos de creació, edició i difusió musical i les professions que hi intervenen.

Competència específica 5

- ◆ Emprar recursos digitals i de les TIC per a compartir creacions d'aula a través del web social, desenvolupant una identitat i un criteri propis amb un sentit del consum responsable i sostenible d'acord amb la normativa vigent.
- ◆ Compartir informació i continguts digitals en projectes musicals col·laboratius, utilitzant les TIC i aplicant bones conductes per a la prevenció del ciberassetjament

2º ESO

Competència específica 1

- ◆ Argumentar judicis crítics sobre propostes musicals, corporals i multidisciplinàries, de manera oral o escrita, amb actitud oberta i terminologia adequada.

Competència específica 2

- ◆ Analitzar autònomament les qualitats del so, de manera combinada, les característiques i la representació gràfica, utilitzant el llenguatge musical i altres llenguatges.
- ◆ Reconèixer les veus i els instruments en diversos contextos sonors, descriure'n les principals funcions, atenent a diferents classificacions

Competència específica 3

- ◆ Interpretar propostes musicals de manera individual i grupal, utilitzant els elements del llenguatge musical i altres representacions gràfiques, i valorar l'assaig com a espai d'escolta i aprenentatge

- ◆ Experimentar amb les possibilitats expressives i comunicatives del so, el cos i els mitjans digitals en la creació de propostes, mostrant confiança en les capacitats pròpies i valorant les dels altres.

Competència específica 4

- ◆ Analitzar els processos de creació, edició i difusió, així com les professions que intervenen en projectes musicals i interdisciplinaris.

Competència específica 5

- ◆ Utilitzar recursos digitals de manera individual o col·lectiva per a la percepció, la creació, la interpretació, la gravació i/o l'edició musical de les produccions creades.
- ◆ Practicar un consum digital responsable de recursos i productes musicals, respectant les llicències d'ús i la normativa vigent de protecció de dades i autoria.

3r ESO CREATIVITAT MUSICAL

1. Valorar la diversitat artística i cultural de les propostes estudiades i respectar les aportacions de la resta del grup.
- 2 Analitzar els diferents elements que configuren els paisatges sonors de l'entorn pròxim mitjançant una escolta activa, proposant solucions a les agressions acústiques que l'emboliquen.
3. Interpretar peces de música urbana amb el suport del llenguatge musical, de manera individual i col·lectiva.
4. Realitzar improvisacions guiades musicals o interdisciplinàries, utilitzant llenguatges gestuals i gràfics, a través de processos individuals i col·lectius.
5. Participar activament en els processos de planificació, creació, edició i difusió de projectes sonors i interdisciplinaris, aportant valoracions crítiques sobre el procés i el resultat.

6. Respectar les llicències d'ús i la normativa vigent de protecció de dades i autoria durant els processos de recerca, experimentació, interpretació, creació i difusió de les propostes i projectes desenvolupats.

4^t ESO

Competència específica 1

- Apreciar les diferents músiques en el context propi, reconeixent les funcions i la importància en el moment en què es produeixen.

Competència específica 2

- CE2.1. Identificar els elements estructurals i tècnics de les diferents manifestacions musicals, respectant els diferents gustos i valorant la identitat musical individual i del grup.
- CE2.2. Expressar, de manera crítica i creativa, opinions sobre les diferents manifestacions artístiques de manera oral i escrita, utilitzant la terminologia adequada.

Competència específica 3

- Interpretar propostes musicals, utilitzant els elements del so, el cos i els mitjans digitals, afavorint la millora de les habilitats tècniques i personals i enriquint la identitat pròpia i la del grup.

Competència específica 4

- Crear projectes musicals i interdisciplinaris, parant atenció tant al procés com al producte i valorar-ne els resultats.
- Aplicar els coneixements adquirits en diferents disciplines en la creació de projectes artístics, mostrant interès i iniciativa.

Competència específica 5

- Utilitzar recursos digitals i de les TIC per a l'edició, la gravació i la reproducció del so i la imatge, així com en els processos de percepció, interpretació, investigació, creació i difusió dels projectes musicals interdisciplinaris realitzats.
- Exercir un consum digital responsable en les diferents fases dels projectes artístics, respectant les llicències d'ús i la normativa vigent de protecció de dades i autoria.

AVALUACIÓ DEL PROCÈS D'ENSENYANÇA-APRENTATGE

Entenem l'avaluació com un procés integral, en el que es contempen diverses dimensions o vessants: anàlisi del procés d'aprenentatge dels alumnes i alumnes, anàlisi del procés d'ensenyança i de la pràctica docent, i anàlisi del propi Projecte Curricular.

AVALUACIÓ DEL PROCÉS D'APRENTATGE DELS ALUMNES

L'avaluació es concep i practica de la manera següent:

- Individualitzada, centrant-se en l'evolució de cada alumne i en la seua situació inicial i particularitats.
- Integradora, per a la qual cosa contempla l'existència de diferents grups i situacions i la flexibilitat en l'aplicació dels criteris d'avaluació que se seleccionen.
- Qualitativa, en la mesura que s'aprecien tots els aspectes que incideixen en cada situació particular i s'avaluen de forma equilibrada els diversos nivells de desenvolupament de l'alumne, no sols els de caràcter cognitiu.

- Orientadora, adés que aporta a l'alumne o alumna la informació precisa per a millorar el seu aprenentatge i adquirir estratègies apropiades.
- Contínua, ja que atén a l'aprenentatge com a procés, contrastant els diversos moments o fases. Es contempen tres modalitats:
 - **Avaluació inicial.** Proporciona dades sobre el punt de partida de cada alumne, proporcionant una primera font d'informació sobre els coneixements previs i característiques personals, que permeten una atenció a les diferències i una metodologia adequada.
 - **Avaluació formativa.** Concedeix importància a l'evolució al llarg del procés, conferint una visió de les dificultats i progressos de cada cas.
 - **Avaluació sumativa.** Establix els resultats al terme del procés total d'aprenentatge en cada període formatiu i la consecució dels objectius.

Així mateix, es contempla en el procés l'existència d'elements d'autoavaluació i coavaluació que impliquen els alumnes i alumnes en el procés.

Revisem alguns dels procediments i instruments existents per a avaluar el procés d'aprenentatge

- **Observació sistemàtica**
 - Escala d'observació.
 - Registre anecdòtic personal.
- **Anàlisi de les produccions dels alumnes**
 - Monografies.
 - Resums.
 - Treballs d'aplicació i síntesi.
 - Textos escrits.
 - Produccions orals.
- **Intercanvis orals amb els alumnes**
 - Diàleg.
 - Entrevista.
 - Posades en comú.
 - Assemblees.
- **Proves específiques**
 - Objectives.

- Obertes.
- Exposició d'un tema.
- Resolució d'exercicis.

AVALUACIÓ DEL PROCÉS D'ENSENYANÇA I DE LA PRÀCTICA DOCENT.

Alguns dels aspectes a què atindrà són els següents:

- Organització i coordinació de l'equip. Grau de definició. Distinció de responsabilitats.
- Planificació de les tasques. Dotació de mitjans i temps. Distribució de mitjans i temps. Selecció del mode d'elaboració.
- *Participació. Ambient de treball i participació. Clima de consens i aprovació d'acords.* Implicació dels membres. Procés d'integració en el treball. Relació i implicació dels pares. Relació entre els alumnes i alumnes, i entre els alumnes i alumnes i els professors.

Revisem alguns dels procediments i instruments existents per a avaluar el procés d'ensenyança :

- **Qüestionaris**
 - Als alumnes.
 - Als pares.
- **Intercanvis orals**
 - Entrevista amb alumnes.
 - Debats.
 - Entrevistes amb pares.
 - Reunions amb pares.
- **Observador extern**
- **Gravacions vídeo i anàlisi posterior**
- **Resultats del procés d'aprenentatge dels alumnes**

Mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu o amb necessitats de compensació educativa.

En l'elaboració de les programacions didàctiques, els departaments didàctics, amb la finalitat d'atendre a la diversitat de l'alumnat, tindran en compte:

- Els diversos graus d'adquisició de les capacitats expressades en els objectius generals de les diferents etapes educatives
- Els continguts bàsics per a aconseguir un desenvolupament adequat dels objectius de la matèria.
- Els continguts complementaris, d'ampliació o de reforç, per a l'alumnat que ho necessite.
- Activitats i metodologies diferents per al desenvolupament d'un mateix contingut, en funció del grau de dificultat del mateix, i en coherència amb les mateixes, els criteris i els instruments d'avaluació més adients.

El departament tindrà en compte que hi ha alumnes que presenten dificultats d'aprenentatge temporals o permanents, que presenten alta capacitat intel·lectual, i que per tant necessiten qualsevol tipus d'adaptació i/o activitats complementàries i/o de reforç. Aquestes adaptacions es realitzaran sempre que no modifiquen significativament la programació del grup al què pertany l'alumne o l'alumna.

